

**OSAKESÄÄSTÖTILIN AVANNEIDEN
YKSITYISHENKILÖIDEN
SIJOITUSKÄYTTÄYTYMINEN COVID-19
AIKANA VUODEN 2020 ENSIMMÄISELLÄ
PUOLIVUOTISKAUDELLA**

Tiivistelmä

Tekijä(t) Väänänen, Kalle	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Valmistumisaika Syksy 2020
	Sivumäärä 45 + 11 liitesivua	
Työn nimi Osakesäästötilin avanneiden yksityishenkilöiden sijoituskäyttäytyminen Covid-19 aikana vuoden 2020 ensimmäisellä puolivuotiskaudella		
Tutkinto Tradenomi (AMK)		
Tiivistelmä Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää osakesäästötilin avanneiden yksityishenkilöiden sijoituskäyttäytymistä koronapandemian aiheuttaman kurssiromahduksen aikana vuoden 2020 ensimmäisellä puolivuotiskaudella. Tutkimuksen teoriaosiossa käsiteltiin sijoitussuunnitelman laatimisessa huomioon otettavia asioita, varautumista erilaisiin kurssilaskuihin, osakesäästötilin rakennetta sekä sen keskeisiä eroavaisuuksia perinteiseen arvo-osuustiliin. Tutkimusmenetelmäksi valittiin määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus. Tutkimus toteutettiin laatimalla standardoitu kysely. Tutkimusaineistosta saatiin koko perusjoukkoa koskevia tutkimustuloksia ja lisäksi ryhmän sisällä tuloksia verrattiin keskenään muun muassa vastaajan iän tai sijoituskokemuksen perusteella. Tutkimustulosten mukaan alle puolet (44 %) vastaajista oli laatinut itselleen sijoitussuunnitelman. Tästä huolimatta enemmistö vastaajista oli korkeintaan hieman huolestunut osakekurssien voimakkaasta romahduksesta. Vastaajien sijoituskäyttäytyminen oli linjassa huolestumisen alhaisen tason kanssa, sillä huomattava osa vastaajista (60 %) oli kurssien laskiessa päätenyt ostamaan lisää osakkeita ja vain harva (2 %) kertoi päätyneensä pelkästään myymään osakkeita. Sijoitussuunnitelman laatimisen alhaisesta tasosta huolimatta yksityissijoittajat eivät kuitenkaan ajautuneet paniikkiin sijoituskäyttäytymisessään.		
Asiasanat Covid-19, osakesäästötili, sijoittaminen, sijoitussuunnitelma		

Abstract

Author(s) Väänänen, Kalle	Type of publication Bachelor's thesis	Published Autumn 2020
	Number of pages 56	
Title of publication The Investment Behavior of Individual Equity Savings Account Investors During Covid-19 in the First Half of 2020		
Name of Degree Bachelor of Business Administration		
Abstract The purpose of the thesis was to find out how the market crash caused by the coronavirus pandemic affected investment behavior. The target audience consisted of people who had opened an equity savings account in the first half of 2020. The theoretical part of the thesis was based on stock investing. The definite areas of focus were equity savings accounts and investment plans. The chosen areas of focus described the processes of creating an investment plan, preparing for different market crashes, the structure of the equity savings account and its key differences compared with a traditional book-entry account. The thesis was conducted by using quantitative research methods. The data was collected from the target audience during the thesis by an online survey. The research results of the survey were analyzed as a whole. In addition, the results were compared within the group using filters, such as the respondents' age and investment experience. According to the research results less than half (44 %) of the respondents had created an investment plan for themselves. Despite that, the majority of the respondents were only slightly concerned about the market crash. The investment behavior of the respondents correlated with the low level of concern. A significant proportion (60 %) of the respondents bought more stocks and just 2 % ended up only selling them during the market crash. Despite the number of created investment plans, the private investors did not panic in their investment behavior due to the market crash caused by the coronavirus.		
Keywords Covid-19, equity savings account, investing, investment plan		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Opinnäytetyön aihe.....	1
1.2	Tutkimuksen tavoite, tutkimusongelmat ja rajaukset	2
1.3	Tutkimusmenetelmän valinta	3
1.4	Tutkimuksen rakenne	3
2	SIJOITUSSUUNNITELMA	5
2.1	Sijoitussuunnitelman laatimisessa huomioon otettavat asiat	5
2.1.1	Taloudellinen tilanne.....	5
2.1.2	Riskinsietokyky	6
2.1.3	Sijoittamisen tavoite.....	6
2.1.4	Hajauttaminen	7
2.1.5	Sijoitusstrategia	8
2.2	Kurssilaskuihin varautuminen	8
2.2.1	Historiallisia kurssilaskuja	9
2.2.2	Covid-19 keväällä 2020	10
3	OSAKESÄÄSTÖTILI.....	13
3.1	Osakesäästötili yleisesti.....	13
3.2	Osakesäästötilin rakenne.....	13
3.3	Osakesäästötilin keskeiset erot arvo-osuustiliin verrattaessa.....	14
3.3.1	Arvo-osuustili yleisesti	14
3.3.2	Arvo-osuustili verotuksen näkökulmasta	15
3.3.3	Osakesäästötili verotuksen näkökulmasta	15
4	TUTKIMUS	17
4.1	Tutkimusmenetelmä	17
4.2	Tutkimustulokset.....	18
4.3	Tutkimuksen reliabiliteetti ja validiteetti	34
4.4	Johtopäätökset ja kehitysehdotukset	36
5	YHTEENVETO	41
	LÄHTEET	42
	LIITTEET	46

1 JOHDANTO

1.1 Opinnäytetyön aihe

Moni suomalainen avasi vuodenvaihteessa osakesäästötilin ja pani rahojaan säästöön pörssiosakkeisiin. Sitten iski koronakriisi markkinoille. (Näveri 2020.)

Osakesäästötilin tullessa Suomeen saataville alkuvuonna 2020 ehti kulua vain muutama kuukausi ennen kuin Covid-19 aiheutti voimakkaita reaktioita maailmanlaajuisesti pörssikursseihin (Oldenburg 2020). Miten kurssiromahdus vaikutti osakesäästötilin avanneiden yksityishenkilöiden sijoituskäyttäytymiseen? Sijoitussuunnitelman laatimisella sijoittaja voi etukäteen ainakin osittain varautua siihen, miten toimia erilaisissa kriiseissä ja laskumarkkinoissa (Pörssisäätiö 2020a). Sijoitussuunnitelman laatimista on aiemmin opinnäytetyössään tutkinut LAB-ammattikorkeakoulun Paaso Kati (Paaso 2020).

Tutkimusaihe on ajankohtainen, sillä Suomessa tuli kuluvan vuoden alusta alkaen mahdolliseksi avata osakesäästötili. Osakesäästötilistä osana sijoitustoimintaa on vielä melko vähän julkistettua tutkimustietoa. Osakesäästötilille voi tallettaa ainoastaan rahaa, joten ainakin alkuun osakesäästötilin kautta sijoittamisen voidaan katsoa edellyttävän jonkinlaista sijoitusaktiivisuutta. Osakesäästötilille ei esimerkiksi ole mahdollista siirtää perinnöksi saatuja pörssiosakkeita. (Verohallinto 2020a.)

Osakesäästötilin ja arvo-osuustilin tuottoeroja tutkivat aiemmin LAB-ammattikorkeakoulun Laitinen Ari ja Tormulainen Olli yhteisessä opinnäytetyössään (Laitinen & Tormulainen 2020). Suomessa osakesäästötilejä avattiin alkuvuoden 2020 aikana yli 100 000, joista neljännes kokonaan uusille osakesijoittajille (Euroclear Finland 2020). Tutkimukselle on mielestäni tarvetta johtuen edellä mainitusta suuresta osakesäästötilien avausmäärästä sekä koronapandemian aiheuttamasta pörssikurssien voimakkaasta laskusta.

Opinnäytetyön tarkoituksena on toimia oppaana osakesäästötilin avaamista harkitsevalle yksityishenkilölle sijoitussuunnitelman laatimisen apuna. Opinnäytetyön avulla lukija saa myös käsityksen arvo-osuustilin ja osakesäästötilin keskeisistä eroavaisuuksista. Sitä voi hyödyntää muitakin sijoitustuotteita harkittaessa osana suunnitelmaprosessia. Sijoittajan on hyvä varautua erilaisiin pörssilaskuihin omassa sijoitussuunnitelmassaan, ja tämä opinnäytetyö tarjoaa taustatietoa sen laatimiselle. Tutkimus on luonteeltaan yleishyödyllinen sen hyödyttäessä laajaa yksityissijoittajien joukkoa varsinkin Suomessa. Opinnäytetyötä on mahdollista hyödyntää soveltuvin osin myös yrityksen sijoitussuunnitelmaa laadittaessa, etenkin kurssilaskuihin varautumisen näkökulmasta.

1.2 Tutkimuksen tavoite, tutkimusongelmat ja rajaukset

Tutkimuksessa otetaan tarkasteluun ainoastaan osakesäästötiliä käyttävät yksityissijoittajat kyseisen tilin tultua voimaan vuoden 2020 alussa. Osakesäästötilin avanneiden henkilöiden sijoituspäätösten voidaan perustellusti katsoa edellyttäneen jonkinlaista aktiivisuutta osakemarkkinoilla. Perinteisten arvo-osuustilien omistajajoukossa voi olla monia passiivisia osakkeenomistajia, joilla on esimerkiksi perinnöksi saatuja osakkeita säilytyksessä riippumatta siitä, mitä osakemarkkinoilla tapahtuu. Huomion arvoista on se, että monella osakesäästötilin omistajalla on lisäksi arvo-osuustili, mutta sillä ei tutkijan mielestä ole suurta merkitystä tutkimustuloksiin.

Tässä opinnäytetyössä keskitytään osakesijoittamiseen osakesäästötilin kautta. Lukijan on tärkeää tiedostaa, että osakkeisiin voi edelleen sijoittaa myös perinteisen arvo-osuustilin kautta, ja lisäksi on saatavilla myös monia muita sijoitusvaihtoehtoja.

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten osakesäästötilin avanneet sijoittajat käyttäytyivät koronapandemian aiheuttaman maailmanlaajuisen pörssiromahduksen aikana alkuvuonna 2020. Lisäksi tavoitteena on selvittää, ovatko osakesäästötilin avanneet sijoittajat laatineet itselleen sijoitussuunnitelman ja mistä syistä he ovat päätyneet avaamaan itselleen osakesäästötilin.

Keskeisenä tutkimusongelmana on kysymys:

- Miten Covid-19 vaikutti osakesäästötilin avanneiden yksityishenkilöiden sijoituskäyttäytymiseen osakemarkkinoilla alkuvuonna 2020?

Tutkimusongelman selvittämisen apukysymyksinä käytetään seuraavia kysymyksiä:

- Ovatko osakesäästötilin avanneet sijoittajat laatineet itselleen sijoitussuunnitelman ja varautuneet kurssilaskuihin?
- Mistä syistä sijoittajat ovat päätyneet avaamaan osakesäästötilin?

Tämä tutkimus rajataan arvo-osuus- ja osakesäästötileihin yksityissijoittajan näkökulmasta. Osakesäästötilin ollessa avattavissa ainoastaan yksityishenkilöille, oikeushenkilöt kuten yritykset eivät siten ole tässä tutkimuksessa kohteena. Tutkimuksen ulkopuolelle jätetään jo aiemmin yksityissijoittajien saatavilla olleet muut sijoitusinstrumentit. Tutkimuksessa keskitytään vuoden 2020 ensimmäisen puolivuotiskauden tapahtumiin.

Yksityissijoittajan lisäksi osakemarkkinoilla on paljon muita sijoittajia, kuten rahoituslaitokset ja erilaiset instituutiot. Tämä tutkimus ja sen teoreettinen viitekehitys rajoittuu ainoastaan yksityissijoittajan osakesijoittamiseen ja henkilökohtaiseen sijoitussuunnitelmaan

sekä sen laatimiseen. Teoriaosuudessa vertaillaan perinteistä arvo-osuustiliä ja osakesäästötiliä keskenään, jotta lukija saisi riittävän ymmärryksen osakesäästötilin ominaisuuksista. Osakesäästötili ja arvo-osuustili eroavat toisistaan varsinkin verotuksellisesta näkökulmasta, joten yksityissijoittajan on osakesijoittamista harjoittaessa tai aloittaessa perusteltua tutustua molempiin.

1.3 Tutkimusmenetelmän valinta

Tutkimus toteutetaan kvantitatiivisena eli määrällisenä tutkimuksena. Vastausaineisto kerätään sähköisellä kyselyllä Google Forms -työkalua käyttäen. Tutkimusaineistoa analysoidaan vastausjoukkona, jolloin yksittäinen vastaaja jää anonymiksi. Kyselytutkimuksen etuna on mahdollisuus kysyä yksittäiseltä henkilöltä monia mitattavia asioita (Hirsjärvi, Remes, & Sajavaara 2014, 195).

Kysely on standardoitu eli kaikki vastaajat vastaavat samoihin kysymyksiin. Standardoidun kyselyn avulla pyritään saamaan selville kattavasti vastaajien taustatietoja, esimerkiksi vastaajan ikä ja koulutustausta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2014, 193.)

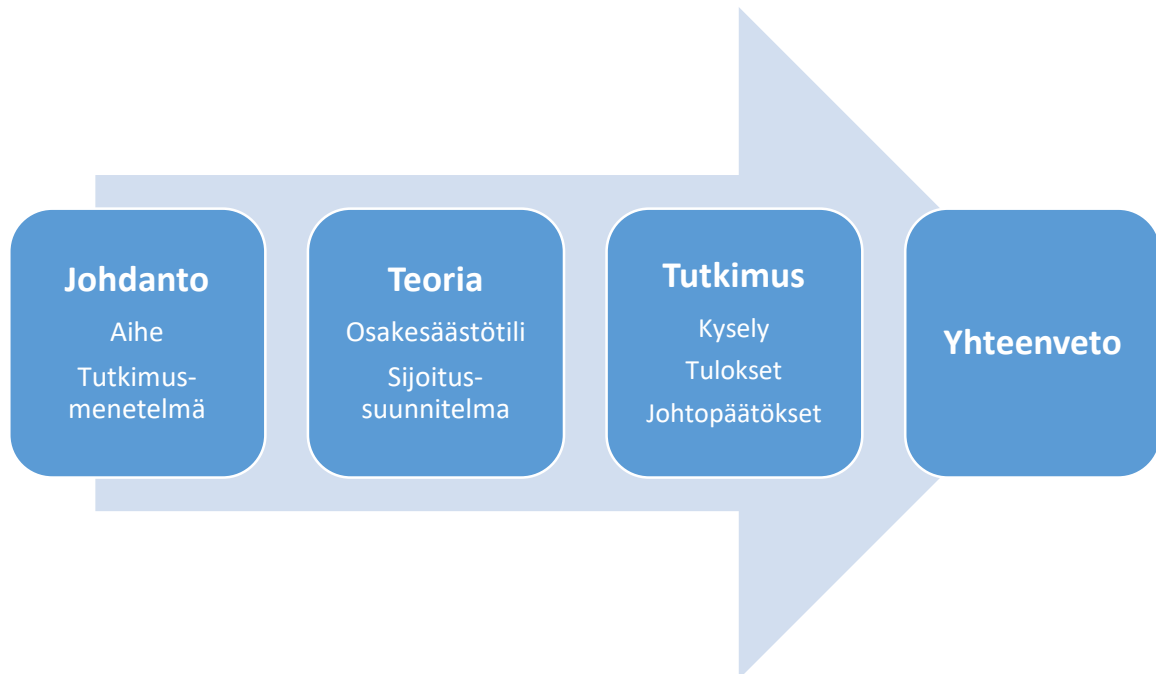
Vastaajien perusjoukko koostuu osakesäästötilin avanneista yksityishenkilöistä. Osallistujia kyselyyn tavoitellaan Facebookissa olevasta Osakesijoittaminen-ryhmästä, johon kuuluu kyselyn toteuttamisen aikaan noin 25 000 pääasiassa suomalaista osakesijoittamisesta kiinnostunutta jäsentä. Kaikki halukkaat jäsenet pääsevät vastaamaan kyselyyn ryhmän seinällä julkaistun linkin kautta. Kysely on kuitenkin osoitettu ainoastaan osakesäästötilin avanneille yksityishenkilöille ja tästä on maininta myös julkaisussa. Kyselylinkkiä on myös mahdollista jakaa muillekin kuin pelkästään edellä mainittuun ryhmään kuuluville jäsenille. Tutkimuksessa hankitun otosaineiston avulla on tarkoitus saada tutkimustuloksia koko perusjoukosta (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2014, 180).

Kvantitatiivinen tutkimus kaikille avointa kyselylomaketta käyttäen mahdollistaa riittävän suuren vastaajamäärän saavuttamisen. Kyselylomakkeen avulla saadaan täsmällisiä vastauksia kysymyksiin ja vastaajalle kyselyyn osallistuminen ei vie paljoa aikaa. (Vilkka 2015.)

1.4 Tutkimuksen rakenne

Tutkimusraportti koostuu johdannosta, kahdesta teorialuvusta, tutkimuksesta sekä yhteenvedosta (Kuvio 1). Johdannossa käydään läpi tutkimuksen aihe ja valittu tutkimusmenetelmä. Teorialuvuissa puolestaan käsitellään aiheeseen keskeisesti linkittyvät asiat osakesäästötilistä ja sijoitussuunnitelmasta. Tutkimuksessa tarkastellaan ja analysoidaan tutkimusta ja sen tuloksia, ja lisäksi arvioidaan tutkimuksen reliabiliteettia ja validiteettia.

Tutkimuksen lopuksi käydään läpi johtopäätökset ja esitellään jatkotutkimusehdotukset. Viimeisenä osiona on tutkimuksen yhteenveto, jossa tiivistetysti kerrotaan tämän tutkimuksen tavoitteet, käytetyt tutkimusmenetelmät, tutkimusaineisto ja -tulokset sekä johtopäätökset.

Kuvio 1. Tutkimuksen rakenne

2 SJOITUSSUUNNITELMA

2.1 Sijoitussuunnitelman laatimisessa huomioon otettavat asiat

Jokaisen sijoittajan, ei ainoastaan aloittelijan, olisi hyvä laatia itselleen kirjallinen sijoitussuunnitelma, koska se auttaa toimimaan suunnitelmallisesti myös erilaisissa kriisitilanteissa. Osakemarkkinoilla esiintyy aina välillä eri syistä johtuvia nousu- ja laskukausia ja niihin on syytä varautua edes jollakin tasolla etukäteen. (Pörssisäätiö 2020a.) Tämän tutkimuksen liitteenä on Pörssisäätiön yksityissijoittajille laatima sijoitussuunnitelmapohja (Liite 1).

Kirjallinen sijoitussuunnitelma auttaa sijoittajaa tekemään harkittuja ja perusteltuja sijoituspäätöksiä varsinkin epävarmoissa markkinatilanteissa. Kirjallisen sijoitussuunnitelman avulla on myös päästy muita parempiin lopputuloksiin. (Sijoittaja.fi 2020a.)

Sijoittamisen aloittamisen ja sijoitussuunnitelman laatimisen yhteydessä sijoittajan on suositeltavaa perehtyä sijoituskirjallisuuteen perehtymistä ymmärtääkseen paremmin sijoittamisen lainalaisuuksia (Nordnet 2017). Nykyään on saatavilla melko laajasti suomenkielistä tietoa sijoittamiseen liittyen niin painettuna tekstinä kuin myös sähköisessä muodossa.

Sijoituspäätösten tekeminen erilaisissa tilanteissa voi olla vaikeaa, ja sen vuoksi on hyvä etukäteen miettiä tietyntylaiset kehykset päätöksentekoprosessille, missä tilanteessa esimerkiksi tekee ostoja tai myyntejä. On syytä tiedostaa, että eri ihmisten sijoitussuunnitelmat voivat poiketa toisistaan hyvinkin merkittävästi. Sijoittamiseen ei ole olemassa yhtä oikeaa mallia. Suunnitelmaa on hyvä tarkistaa välillä ja tarpeen vaatiessa myös päivittää sitä esimerkiksi henkilökohtaisen tulotason tai asumismenojen muuttuessa. (Pörssisäätiö 2020a.)

2.1.1 Taloudellinen tilanne

Sijoitettavan varallisuuden määrä sijoittamisen aloittamisen yhteydessä vaikuttaa sijoitussuunnitelman laatimiseen. Osa sijoittajista aloittaa sijoittamisen ilman alkupääomaa, kun taas joillakin voi olla huomattava määrä pääomaa kerrytettynä. (Sijoittaja.fi 2020b.) Suosituttu tapa sijoittaa on säästää kuukausittain esimerkiksi palkasta ennalta määrätty summa ja sijoittaa se oman sijoitussuunnitelmansa mukaisesti.

Sijoitussuunnitelmaa laatiessa ensimmäiseksi on hyvä selvittää oma henkilökohtainen budjetti eli kuukausittaiset menot ja tulot. Samalla on myös hyvä selvittää velat ja varallisuus. Tulojen ja menojen erotuksesta muodostuu se määrä, joka on mahdollista laittaa

sijoituksiin. (Pörssisäätiö 2020a.) Yleensä tuota summaa ei sijoiteta kokonaan, vaan osa siitä. Sijoitettavan summan määrää voi mahdollisuuksien mukaan lisätä pienentämällä menoja tai kasvattamalla tuloja.

Osa säästöistä on hyvä pitää pankkitilillä, ettei yllättävien menojen ilmaantuessa joudu esimerkiksi myymään tappiolla olevia sijoituksia. Tilillä olevia yllättävien tilanteiden varalle säästettyjä rahoja kutsutaan usein puskurirahaksi. Puskurirahan määrä voi olla esimerkiksi tuhat euroa tai yhden kuukauden nettopalkkaa vastaava summa. (Thurén, 2018.)

2.1.2 Riskinsietokyky

Riskinottohalukkuuden ja -kyvyn selvittäminen korostuu myös sijoitussuunnitelmaa tehtäessä. Jokaisen oma henkilökohtainen tilanne ja persoona tulee olla yhteneväinen sijoitussuunnitelman kanssa, koska vastoin sitä toiminen voi esimerkiksi aiheuttaa unettomia öitä tai muita ikäviä tilanteita. (Pörssisäätiö 2020a.)

Riskinsietokykyä ja -halukkuutta sijoittaja voi kartoittaa esimerkiksi miettimällä miten suuren arvonlaskun on valmis sietämään omissa sijoituksissaan. Paljon riskiä sietävä sijoittaja ei välttämättä huolestu lainkaan sijoituksistaan pääoman romahtaessa hetkellisesti puoleen, kun taas riskiä lähinnä karttava sijoittaja saattaa olla huolissaan kurssien laskeessa 10 %. (Sijoittaja.fi 2020b.)

Riskinsietokykyä tulisi pohtia pahimman skenaarion, kurssien voimakkaan romahtamisen kautta. Pörssin historiasta löytyy useita esimerkkejä tilanteista, joissa osakkeet ovat tippuneet 50 % tai vielä enemmän. (Blomster 2018.) Sijoittajan on myös syytä tiedostaa, että etukäteen ei välttämättä tiedä, miten käyttäytyy esimerkiksi juuri voimakkaan kurssilaskun aikana.

Sijoittajan tulee aina miettiä myös sijoitushorisonttia riskin kautta, koska sijoitushorisontin pituus vaikuttaa siihen, miten suurta riskiä sijoitusten kanssa on kohtuullista ottaa. Lyhyen aikavälin muutokset erityisesti osakemarkkinoilla voivat olla hyvin voimakkaita. Lisäksi sijoittajan oma ikä on myös hyvä ottaa huomioon siinä, miten suuri osa sijoituksista on ylipäänsä järkevää sijoittaa osakkeisiin. Yleisenä neuvona pidetään, että osakkeisiin ei sijoitettaisi kokonaisvarallisuudesta prosentuaalisesti enempää kuin sijoittajan ikä vähennettynä sadasta. (Huovinen 2020.)

2.1.3 Sijoittamisen tavoite

Sijoitussuunnitelman yhtenä olennaisena osana on tavoite: Mitä sijoittamisella tavoitellaan ja milloin varoja on tarkoitus käyttää? Toisille se voi olla eläkeikää varten säästäminen,

kun taas toiselle esimerkiksi ulkomaan matkailu. Tavoite on hyvä kirjata suunnitelmaan, koska se on olennaisesti vaikuttava tekijä sijoitushorisonttiin eli siihen, miten pitkän ajan päästä säästöjä on mahdollisesti tarkoitus ottaa käyttöön. (Pörssisäätiö 2020a.)

Sijoitussuunnitelma tulisi laatia sellaiseksi, että sen avulla pyritään pääsemään tavoitteeseen. Tavoitteen selvittäminen on tärkeää sijoittamisen aloittamisen yhteydessä ja se voi myös muuttua ajan myötä. (Sijoitustieto 2020.) Asetetusta tavoitteesta huolimatta sen saavuttaminen voi osoittautua vaikeaksi sijoittajan tunteiden saadessa aikaan hätiköityjä päätöksiä esimerkiksi ikävien talousuutisten perusteella. Tunteella tehdyt päätökset harvoin auttavat sijoittajaa pääsemään asettamaansa tavoitteeseen. (Salkunrakentaja 2020.)

Sijoitussuunnitelmassa myös tuotolle tulisi asettaa tavoite. Tuoton tavoittelun suhteen tulee olla mahdollisimman realistinen, jotta sen saavuttaminen on myös mahdollista. Tuotto-tavoitteen tulee olla linjassa sijoittajan riskinsietokyvyn ja sijoitushorisontin kanssa. Sijoitushorisontin ollessa pitkä, voidaan miettiä keskimääräistä vuosituottoa. Tuottotavoitteen tulee olla järkevässä suhteessa sijoittajan ottamaan riskiin. Tämän lisäksi tulee huomioida inflaatio eli yleinen hintojen nousu (EKP 2020). Inflaation ollessa alhaisella tasolla voi sijoittaja tyytyä keskimääräistä alhaisempiin nimellistuottoihin reaalisuuden tuoton kuitenkin ollessa tyydyttävä. (Huovinen 2020.)

2.1.4 Hajauttaminen

Osakkeiden lisäksi voi sijoittaa esimerkiksi kiinteistöihin, valuuttoihin tai erilaisiin rahastoihin. Sijoitussuunnitelmassa tulisi myös pohtia, miten suuri osa varallisuudesta hajautetaan eri omaisuuslajeihin. Sijoittaessa osakkeisiin olisi myös olennaista pohtia, miten monen eri yhtiön osakkeita ostaa ja millä kriteereillä. Osakesijoituksia voi hajauttaa esimerkiksi ostamalla eri toimialojen tai eri maanosissa toimivien yhtiöiden osakkeita. (Pörssisäätiö 2020a.)

Hajauttamisessa on kuitenkin hyvä muistaa riskien näkökulmasta se, että kohdesijoitusten valinta vaatii aina asiaan perehtymistä. Usean kohteen tarkastelu ja valinta saattaa viedä yllättävän paljon sijoittajan aikaa, koska hyvien kohteiden löytäminen voi olla vaikeaa. Riskit eivät siis välttämättä automaattisesti pienene sillä, että vähentää yksittäisen sijoituksen osuutta omissa sijoituksissa. (Hyttinen 2015, 40–43.)

Useissa rahoituksen oppikirjoissa kuitenkin suositellaan hajauttamaan sijoituksia, koska sen on nähty muun muassa tasaavan volatiliiteettia eli kurssivaihtelun suuruutta. Osakesijoittamisessa hajauttamisen nyrkkisääntönä on pidetty vähintään kymmentä osaketta ja vielä siten, että niiden korrelaatio eli yhteys toisiinsa olisi mahdollisimman vähäinen. Edellä mainittua korrelaatiota vähentääkseen sijoittaja voi esimerkiksi valita eri toimialojen

osakkeita. Toisaalta maantieteellisen hajauttamisen hyöty on merkittävästi vähentynyt globalisaation myötä. Hyöty on kuitenkin saavutettavissa esimerkiksi siten, että valitsee ulkomailta toimialoja, joita ei ole kotimaan pörssissä edustettuna. Kaikki toimialat eivät siis ole edustettuna Helsingin pörssissä, esimerkiksi autoteollisuus tällä hetkellä. Suomalaiset arvostetut sijoittajat, Lindström Kim ja Tom muistuttavatkin sijoittamisen hajauttamisen tärkeydestä juuri sen vuoksi, että sen avulla yksittäisen huonon sijoituskohteen vaikutus kokonaistuottoon vähenee ja samalla myös salkun kokonaisriski pienenee. Lindströmit kutsuvatkin hajauttamista sijoittajan ilmaiseksi lounaaksi. (Lindström & Lindström 55–58.)

2.1.5 Sijoitusstrategia

Sijoitustyyliä voidaan karkeasti jakaa passiiviseen ja aktiiviseen sijoitusstrategiaan. Aktiivisessa sijoitusstrategiassa korostuu kohdeyhtiöiden valinta, niin kutsuttu osakepoiminta, sekä kaupankäynnin ajoittamisen hyödyntäminen eri markkinatilanteissa. Passiivisella sijoitusstrategialla sen sijaan saatetaan keskittyä osta ja pidä -periaatteella omistamaan osakkeita riippumatta markkinoiden heilunnasta. (Oksaharju 2013, 51–53.)

Aktiivisella sijoitusstrategialla saatetaan herkästi ajautua liian aktiiviseen kaupankäyntiin, jolloin lisääntyneet kulut heikentävät tuottoja. Kääntöpuolella taas on lisätuottojen saaminen aktiivisuuden ansiosta, mutta yleisesti sen voidaan sanoa edellyttävän ajankäytön lisäämistä ja perehtymistä sijoituskohteisiin. (Sijoittaja.fi 2020b.)

Toinen sijoittaja saattaa tavoitella sijoitusten arvonnousua, kun taas toinen sijoittaja arvostaa enemmän tasaista sijoituksista saatavaa kassavirtaa esimerkiksi yhtiöistä saatavien osinkojen muodossa. Arvonnousua tavoittelevista sijoittajista käytetäänkin nimitystä arvosijoittaja ja osingoista nauttivista sijoittajista puolestaan nimitystä osinkosijoittaja. (Nordnet 2017.)

2.2 Kurssilaskuihin varautuminen

Pörssille ominaista on se, että eri syistä johtuvia laskukausia tai -romahduksia esiintyy aina välillä, joten niihin myös syytä varautua omassa sijoitustoiminnassa (Pörssisäätiö 2018b). Sijoittajan kannattaakin suunnitella hyvissä ajoin etukäteen, miten toimia pörssikurssien laskiessa.

Sijoituskirjailija ja ekonomisti Mika Hyttisen mukaan osakesijoittamisen todellinen riski ei ole itse markkinahintojen heilunta, vaan sijoittaja itse. Tässä korostuu hänen mukaansa sijoittajan omien tunteiden ja asenteiden hallinta. Hyttinen muistuttaa, että osakesijoittamisessa riski on aina läsnä ja sijoituspäätökset tehdään epävarmoissa olosuhteissa, joten

pitkäaikaiset ja hyvin perustellut sijoituspäätökset nousevat omaan arvoonsa. (Hyttinen 2015. 47–48.)

Paniikin ottaessa vallan sijoittajan päätöksenteossa ajaututaan herkästi siihen, että myydään laumassa paniikissa, koska kaikki muutkin tekevät niin. Vastaavasti toisessa tilanteessa ostetaan, koska kaikki muutkin ostavat. Historiaa tarkasteltaessa edullisia osakeostoja on usein päästy tekemään silloin kuin päätöksenteossa ollaan ikään kuin menty vastavirtaan eli toimittu vastoin vallitsevaa trendiä. Kurssien laskiessa ja paniikin vallitessa tämä strategia vaatii sijoittajalta kuitenkin kylmäpäisyyttä ja hermojen hallintaa, ja tämä tuottaakin hankaluuksia monelle sijoittajalle. (Lindström & Lindström 45.)

Ajallinen hajauttaminen on yksi keino suunnitelmallisesti varautua kurssilaskuihin. Ajallista hajauttamista noudattava sijoittaja ostaa tai myy osakkeita pienissä erissä säännöllisin väliajoin, esimerkiksi kuukausittain. Ajallinen hajauttaminen tulisi perustua ennalta laadittuun suunnitelmaan, jossa esimerkiksi aina kuukausittain ostetaan tietty kappalemäärä tai tietyllä rahamäärällä yksittäisen yhtiön osakkeita. Ajallista hajauttamista noudattaen sijoittaja tulee tehneeksi sijoituspäätöksiä eri aikaan eri hinnoilla ja näin ollen tavoittelee kohtuullista keskihintaa sijoituksilleen. Ajallinen hajauttaminen ei sovi sijoitustyyliille, jossa pyritään hyötymään kurssiheilunnasta, vaan se enemmänkin tuo turvaa pitkäaikaiselle sijoittajalle. (Oksaharju 2013, 126–127.)

Sijoittajan pyrkiessä välttämään erilaisia paikallisia kriisejä voi hän hajauttaa sijoituksiaan maantieteellisesti. Kun sijoitukset ovat maantieteellisesti hajautettuna, alueelliset kriisit ja niistä aiheutuvat kurssilaskut eivät vaikuta niin voimakkaasti niiden arvoihin kuin esimerkiksi sijoitettaessa ainoastaan suomalaisiin tai Suomessa operoiviin yhtiöihin. (Oksaharju 2013, 165.)

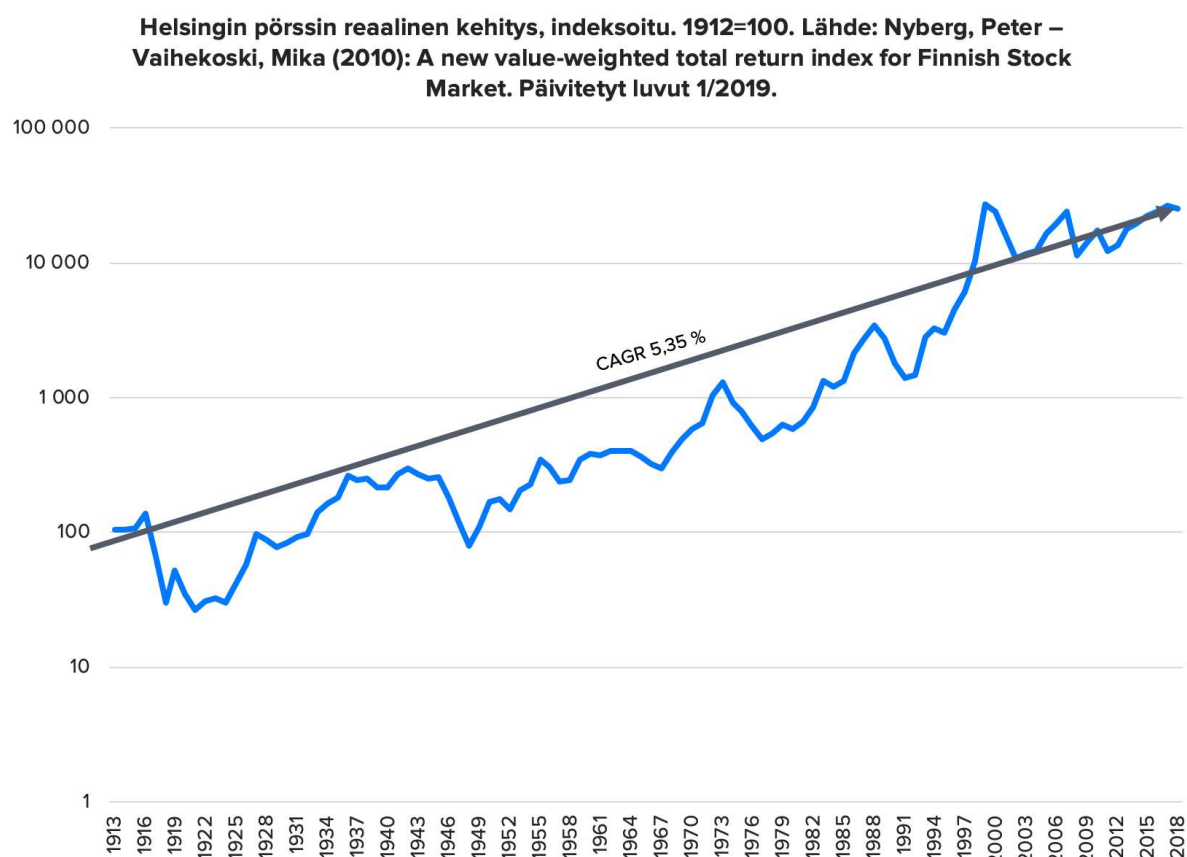
Yleinen tapa hajauttaa osakesijoituksia on myös valita yhtiöitä eri toimialoilta. Toimialahajauttamisen avulla toimialaan kohdistuva riski, kuten esimerkiksi raaka-ainehintojen syklisyys pienenee. (Oksaharju 2013, 153–157.)

2.2.1 Historiallisia kurssilaskuja

Pörssin historiasta löytyy lukuisia voimakkaita romahduksia. Esimerkiksi vuonna 1987 Yhdysvaltain julkaisemat huonot vaihtotaseluvut käynnistivät voimakkaan pörssiromahduksen ympäri maailman. ”Mustana maanantaina” 19.10.1987 Dow Jonesin teollisuusindeksi romahti lähes 23 % ainoastaan yhden päivän aikana. Globalisaation ja digitalisaation myötä kansalliset rajat ovat poistuneet lähes kokonaan sijoittamisen näkökulmasta, ja sen seurauksena markkinareaktiot ovat lähes samanlaisia eri puolilla maailmaa. (Lindström & Lindström 2012, 24.)

Helsingin pörssissäkin on viime vuosikymmeninä nähty useita eri syistä aiheutuneita pörssiromahduksia. Kurssilaskut ja -romahdukset nähdäänkin pörssissä säännöllisin väliajoin esiintyvänä ilmiönä. Pörssin historiaa tarkasteltaessa voidaan nähdä, että nousukaudet ovat olleet ajalliselta kestoaltaan laskukausia pidempiä. Pitkällä aikavälillä kurssit ovat myös nousseet romahduksista huolimatta aiempia huippuja korkeammille tasoille (Kuvio 2). (Lindström & Lindström 2012, 193–195).

Helsingin pörssistä saatu reaalityotto on noin sadan viimeisen vuoden aikana asettunut 5 %:n yläpuolelle. Sijoittajan on kuitenkin syytä tiedostaa, että yksittäisenä vuotena pörssikurssit saattavat heilua suuntaan tai toiseen hyvinkin voimakkaasti. (Inderes 2019.) Seuraavassa kuviossa (Kuvio 2) on esitetty Helsingin pörssin reaalista kehitystä alkaen vuodesta 1912. Esimerkiksi finanssikriisin aikoihin vuonna 2008 OMX Helsinki Cap GI -osakeindeksi, jossa yksittäisen osakkeen enimmäispaino on 10 %, laski peräti 47 %. Seuraavana vuonna sama indeksi puolestaan nousi 45 %. (Elo 2011, 146.)

Kuvio 2. Helsingin pörssin reaalin kehitys (Pulkkinen 2019)

2.2.2 Covid-19 keväällä 2020

Maailman terveysjärjestö WHO:n pandemiaksi luokittelema koronavirus, Covid-19, lähti leviämään Kiinasta joulukuussa 2019. Tauti levisi ympäri maailman ja toistaiseksi siihen ei

ole saatavilla mitään varsinaista lääkettä tai rokotetta. Koronavirus voi tarttua ihmisen ai- vastaessa tai kosketuksen kautta, lisäksi myös erilaisten pintojen kautta. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2020.)

Koronaviruksen levitessä ympäri maailmaa alkuvuonna 2020, myös Suomessa, taudin le- viämisen hillitsemiseksi asetettiin erilaisia ihmisten liikkumiseen ja kokoontumiseen vaikut- tavia rajoituksia. Rajoituksista ja pandemiasta johtuen maailmantalouden on ennustettu kääntyvän selvään laskuun. (Honkatukia, Härmä, Jormanainen, Kestilä, Parhiala & Rissa- nen 2020, 47.)

Keväällä 2020 koettu koronakriisin laukaisema voimakas pörssikurssien laskujakso oli his- toriallisestikin tarkasteltuna poikkeuksellisen nopea. Helmikuun 2020 puolivälin kohdilla pörssikurssit olivat niin Suomessa kuin maailmalla kaikkien aikojen huipuissaan, mutta kuukausi myöhemmin osakekurssit olivat Suomessa laskeneet peräti 36 % ja maailmalla 33 %. Finanssikriisin aikaan 2008–2009 kurssit laskivat vielä enemmän, mutta laskujakso oli silloin useita kuukausia. Voimakkain finanssikriisin aikana nähty laskujakso kesti neljä kuukautta, jolloin osakekurssit Suomessa laskivat peräti 41 %. (Oldenburg 2020.)

Koronapandemian laukaisemaa osakekurssien voimakasta ja nopeaa laskua kuvaa hyvin myös yksittäisten päivien aikana koetut laskut, jotka voimakkaimmillaan olivat lähes 10 % tasoa. Yhtä voimakkaita laskupäiviä on aiemmin koettu vuonna 1987. Osakemarkkinoiden huolestumista mittaava, pelkokertoimenakin tunnettu VIX-indeksi nousi samanaikaisesti kaikkien aikojen huippuunsa. (Erkkilä 2020.) Oheisessa kuviossa (Kuvio 3) on esitetty ta- louselämässä paljon seuratusen yhdysvaltalaisen S&P 500 -indeksin kolmen vuoden kehitys, josta näkyy hyvin lyhyessä ajassa koettu voimakas kurssiheilunta alkuvuonna 2020.

Nämä vaikutukset rajoittivat tai jopa keskeyttivät liiketoiminnan harjoittamisen monilla eri toimialoilla. Vaikutukset näkyivät pörssikursseissa ja -indekseissä ympäri maailman. (Burt- sov. & Parhiala 2020.)

Kuvio 3. S&P 500 -indeksin kolmen vuoden kehitys (CNN Business 2020)

Koronapandemian lopullisia vaikutuksia maailmantalouteen ei vielä tiedetä varmaksi. Useilla toimialoilla, kuten esimerkiksi lentoliikenteessä, kysyntä laski äkillisesti. Lisäksi monien yritysten alihankintaketju jopa katkesi muun muassa sen vuoksi, että rahtikontit jäivät jumiin Kiinan satamiin. (Viljanen 2020.)

3 OSAKESÄÄSTÖTILI

3.1 Osakesäästötili yleisesti

Osakesäästötili on pankkiin avattava sijoitustili, joka otettiin Suomessa käyttöön vuoden 2020 alussa (Pörssisäätiö 2020b). Osakesäästötili on avattavissa ainoastaan yksityishenkilöille eli sitä eivät esimerkiksi yritykset voi avata. Tilin omistaja päättää itse sijoituskoh-teistaan ostamalla suomalaisia tai ulkomaisia osakkeita perinteiseltä pörssilistalta tai First North -listalta. Vastaavanlaisia sijoitus- ja osakesäästötilejä on käytössä muissakin maissa, esimerkiksi Ruotsissa ja Norjassa, mutta niissä on pieniä eroavaisuuksia esimerkiksi talletuskatoissa. Useissa maissa tilit ovat saaneet positiivisen vastaanoton, ja niiden on myös nähty innostavan ihmisiä sijoittamaan ja säästämään. (Pörssisäätiö 2018a.) Osakesäästötilejä voi yhdellä henkilöllä olla kerralla ainoastaan yksi, ja sen siirtäminen pankista toiseen on mahdollista (Verohallinto 2020a).

Osakesäästötilejä avattiin vuoden 2020 ensimmäisen neljän kuukauden aikana yli 100 000 kappaletta, ja samanaikaisesti niihin talletettiin yli 330 miljoonaa euroa (Taulukko 1). Neljännes osakesäästötilin avanneista henkilöistä on ollut uusia osakesijoittajia, joten osakesäästötilin voidaan sanoa herättäneen laajaa kiinnostusta. (Euroclear 2020.)

Ikäjakauma	Kaikki yhteensä			
	Tilien määrä	%-osuus	Markkina-arvo	%-osuus
-17	7 403	7,4 %	8 493 233	2,5 %
18–29	28 615	28,4 %	44 688 753	13,3 %
30–39	26 750	26,6 %	75 121 626	22,4 %
40–49	16 615	16,5 %	71 787 523	21,4 %
50–59	11 262	11,2 %	67 513 114	20,2 %
60–	8 488	8,4 %	64 819 379	19,3 %
Ulkomaalaiset	1 585	1,6 %	2 564 049	0,8 %
	100 718	100,0 %	334 987 676	100,0 %

Taulukko 1. Suomessa avatut osakesäästötilit 1.1.–30.4.2020 (Euroclear)

3.2 Osakesäästötilin rakenne

Osakesäästötilille voi siirtää ainoastaan rahaa, maksimissaan 50 000 euroa tiliä kohden. Tilille ei voi suoraan siirtää esimerkiksi jo ennestään arvo-osuustilillä säilytyksessä olevia tai perintönä saatuja osakkeita. Tililtä ei myöskään voi nostaa muuta kuin rahaa (Verohallinto 2020a). Osakesäästötilin rakennetta on havainnollistettu kuviossa 4.

Kuvio 4. Havainnekuva osakesäästötilistä

3.3 Osakesäästötilin keskeiset erot arvo-osuustiliin verrattaessa

Suomessa voi jatkossakin sijoittaa osakkeisiin jo aiemmin käytössä olleen arvo-osuustilin kautta. Sijoittajan on hyvä tuntea sekä arvo-osuustilin että osakesäästötilin perusominaisuudet ja myös niiden verotuksellinen näkökulma selvittääkseen käyttääkö molempia vai ainoastaan toista edellä mainittua tiliä osakesijoittamisessa.

Yleiset omistajan oikeudet, kuten oikeus osallistua ja äänestää yhtiökokouksessa, ovat yhtäläiset kummallakin tilillä. Arvo-osuustilille ei ole asetettu euromääräistä talletusrajaa, kun taas osakesäästötilillä se rajoittuu 50 000 euroon yksittäisen henkilön kohdalla. Osakesäästötilille ei siis voi tallettaa enempää kuin 50 000 euroa, mutta arvonnousun ja saatujen osinkojen myötä sen arvo voi kuitenkin nousta kyseisen rajan yli. (Pörssisäätiö 2018a.)

3.3.1 Arvo-osuustili yleisesti

Arvo-osuustili on pankkiin avattava sijoitustili, jossa säilytetään ja voidaan käydä kauppaa osakkeilla, joukkovelkakirjalainoilla ja muilla arvo-osuusmuotoisilla sijoituksilla (Minilex 2020). Arvo-osuustilit ovat Suomessa liitettyinä arvo-osuusjärjestelmään, jota ylläpitää Euroclear Finland Oy. Euroclear Finlandin yhtenä tehtävänä on arvo-osuusjärjestelmässä olevien yhtiöiden osakasrekisterin ylläpitäminen. Ennen arvo-osuusjärjestelmää

osakkeenomistajalla saattoi olla fyysinen yhtiön painattama osakekirja, joka luovutettiin kaupanteon yhteydessä. Arvo-osuusjärjestelmään voi liittää muitakin kuin pörssiin listattujen yhtiöiden osakkeita. Järjestelmään onkin liitetty esimerkiksi puhelinyhtiöiden osakkeita. Suomessa arvo-osuustilejä on noin 1,5 miljoonaa 900 000 suomalaisen omistuksessa. (Tilisanomat 2019.)

3.3.2 Arvo-osuustili verotuksen näkökulmasta

Arvo-osuustilillä säilytyksessä olevien osakkeiden myynnistä saadut voitot verotetaan vuosittain. Kertyneistä myyntivoitoista vähennetään mahdolliset myyntitappiot sekä voiton hankkimiskulut, kuten välityspalkkiot, ja jäljelle jäävästä osuudesta maksetaan pääomatulo veroa. Pääomatuloja verotetaan 30 % verokannalla 30 000 euroon asti ja sen ylittävä osa 34 % verokannalla. (Verohallinto 2020b.)

Perinteisesti luovutusvoiton tai -tappion laskenta verotuksellisesta näkökulmasta määräytyy osakkeiden myyntihinnan ja ostohinnan välisestä erotuksesta, aiheutuneet kulut huomioiden. Osakkeiden luovutusvoittoa tai -tappiota laskettaessa sijoittaja voi kuitenkin halutessaan vähentää osakkeiden toteutuneesta myyntihinnasta hankintameno-olettaman, jonka määrä riippuu osakkeiden omistamisajasta. Omistusajan jäädessä alle 10 vuoteen, hankintameno-olettama on 20 % osakkeiden myyntihinnasta, kun taas omistusajan ollessa yli 10 vuotta hankintameno-olettama on 40 %. Hankintameno-olettamaa käytettäessä osakkeiden myyntihintaa ja hankkimiskuluja ei vähennetä erikseen. Sijoittaja siis itse valitsee jommankumman kahdesta käytettävissä olevasta vaihtoehdosta. (Verohallinto 2020b.)

Suomalaisten pörssilistattujen yhtiöiden maksaessa osinkoja osakkeenomistajilleen ja osakkeiden ollessa säilytyksessä arvo-osuustilillä, 85 % osingoista verotetaan pääomatulojen mukaan ja loput 15 % ovat verotonta tuloa (Verohallinto 2020c). Ulkomailta saadut osingot verotetaan riippuen siitä, mistä maasta ne on saatu (Verohallinto 2020d). Lisäksi listaamattomien yhtiöiden maksamille osingoille on erikseen säädetty verotus, mutta tässä opinnäytetyössä keskitytään ainoastaan listattuihin yhtiöihin (Verohallinto 2020e.)

3.3.3 Osakesäästötili verotuksen näkökulmasta

Osakesäästötili mahdollistaa yksityishenkilöille yksinkertaisen verotuksen, jossa pääomatuloista maksetaan veroa vasta siinä vaiheessa, kun varoja nostetaan tililtä pois. Veron määrä muodostuu silloin voimassa olevan pääomatuloverotuksen mukaan. Tapahtumia tilin sisällä ei veroteta, ja tämä koskee myös osinkotuloja. Yksityissijoittajan on osakesäästötilin avulla mahdollista päästä hyötymään korkoa korolle -ilmiöstä sijoittamalla osinkoja

tai myyntivoittoja uudelleen. Osakesäästötilin onkin arvioitu sopivan varsinkin pitkäjänteiselle osinkosijoittajalle erityisesti tämän verotehokkaan osinkojen uudelleensijoittamisen mahdollisuuden vuoksi. Osakesäästötilille ulkomaisista yhtiöistä saaduista osingoista sijoittajan ei kuitenkaan ole mahdollista saada hyvitystä maksetuista lähdeveroista toisin kuin arvo-osuustilin kohdalla. (Pörssisäätiö 2018a.) Sijoittajan on kuitenkin hyvä muistaa, että uudelleensijoittaminen ilman välittömiä verovaikutuksia on tässä yhteydessä mahdollista ainoastaan silloin, kun sijoitetaan pörssiosakkeisiin tai First North -osakkeisiin eikä esimerkiksi sijoitusrahastoihin, mikä edellyttäisi varojen nostamista osakesäästötililtä.

Samalla on kuitenkin hyvä tiedostaa, että osakesäästötiliä verrattaessa perinteiseen arvo-osuustiliin, luovutustappioita ei voi vähentää verotuksessa, ellei osakesäästötiliä lopeteta kokonaan. Myöskään hankintameno-olettama ei ole sijoittajan käytettävissä osakkeiden ollessa osakesäästötilillä säilytyksessä. (Pörssisäätiö 2018a).

4 TUTKIMUS

4.1 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmänä käytettiin määrällistä eli kvantitatiivista tutkimusmenetelmää sähköistä kyselyä käyttäen. Kvantitatiivisen tutkimuksen avulla selvitetään lukumääriin ja prosenttiosuuksiin liittyviä kysymyksiä (Heikkilä 2014, 15).

Tutkimuksen aineisto kerättiin sähköisellä kyselylomakkeella Google Forms -työkalua hyödyntämällä. Kyselyn linkki julkaistiin Facebookissa Osakesijoittaminen-ryhmän seinällä. Vastaajia saatiin yhteensä 310 aikavälillä 26.5.–10.6.2020. Kyselylomake on nähtävissä liitteestä 2. Linkin julkaisu herätti ryhmän jäsenissä yleistä mielenkiintoa julkaisun saadessa aikaan keskustelua.

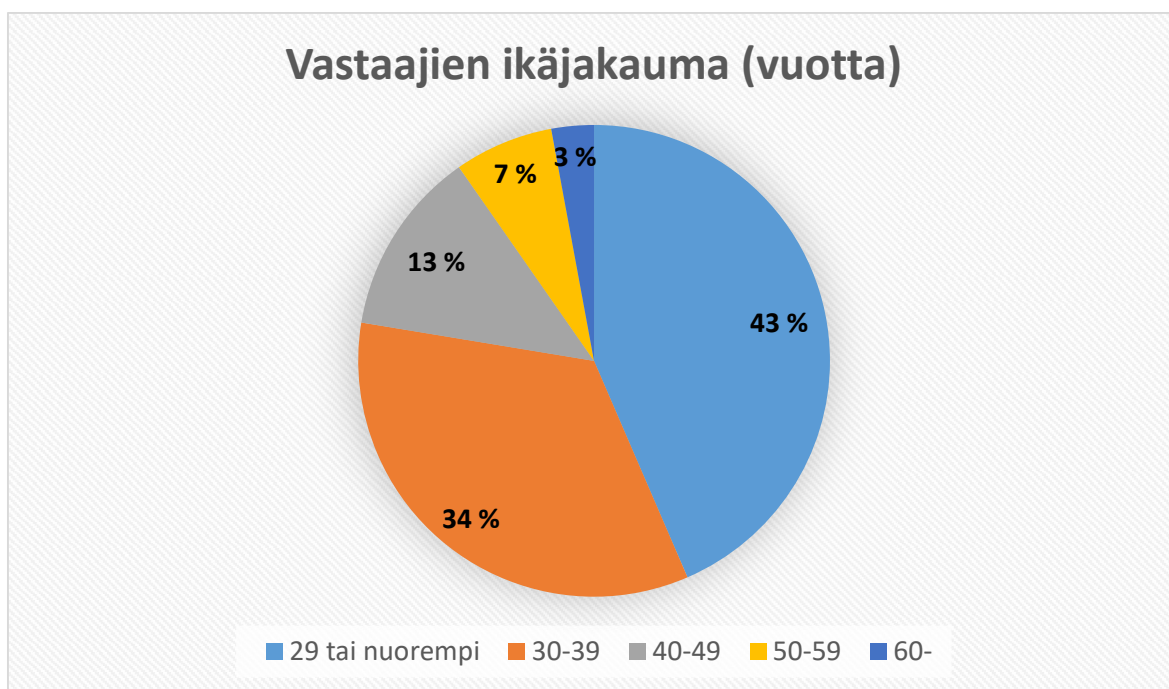
Kyselyssä oli neljä osiota ja yhteensä 17 kysymystä, joista kahta lukuun ottamatta kaikki olivat pakollisia. Vapaaehtoisista kysymyksistä toinen kohdistui ainoastaan henkilöille, jotka kertoivat muuttaneensa sijoitussuunnitelmaansa koronapandemian vuoksi, ja toinen oli kaikille vastaajille kyselyn lopussa oleva vapaan sanan kommenttiosio. Ensimmäinen kysymysosoio käsitteli vastaajan perustietoja, kuten ikää ja koulutustaustaa. Toisessa osiossa selvitettiin vastaajan sijoituskokemusta ja kolmannessa osiossa keväällä 2020 koronapandemian vaikutuksia vastaajan sijoituskäyttäytymiseen. Viimeisessä osiossa selvitettiin muun muassa vastaajan aikomusta sijoittaa osakkeisiin jatkossakin sekä pyydettiin kommenttia vapaan sanan muodossa.

Kyselyssä selvitettiin vastaajien taustatietoja neljällä eri kysymyksellä. Mikäli vastausmäärä olisi ollut huomattavasti suurempi, olisi tuloksia pystytty luotettavasti analysoimaan laajemmin muodostamalla vastaajista useita eri taustatietoihin perustuvia ryhmiä ja vertailemalla niitä keskenään. Tämän tutkimuksen yhteydessä toteutetussa kyselyssä esimerkiksi yli 60-vuotiaita vastaajia saatiin ainoastaan yhdeksän, jolloin yksittäisen vastauksen suuri painoarvo kyseisen ikäryhmän tuloksia analysoitaessa nostaisi virhemarginaalin liian suureksi. Tutkimustulosten analysointitapa täsmentyi tämän vuoksi vasta tutkimusprosessin edetessä, koska etukäteen ei ollut mahdollista tietää, miten paljon vastaajia erilaisilla taustatiedoilla kyselyyn saadaan osallistumaan.

Teoriaosuuteen on hankittu tietoa tutustumalla sijoittamista käsittelevään kirjallisuuteen sekä internetistä saatavilla olevaan aineistoon. Teoriaosuudesta on saatavilla hyvin laajasti ja kattavasti lähdeaineistoa.

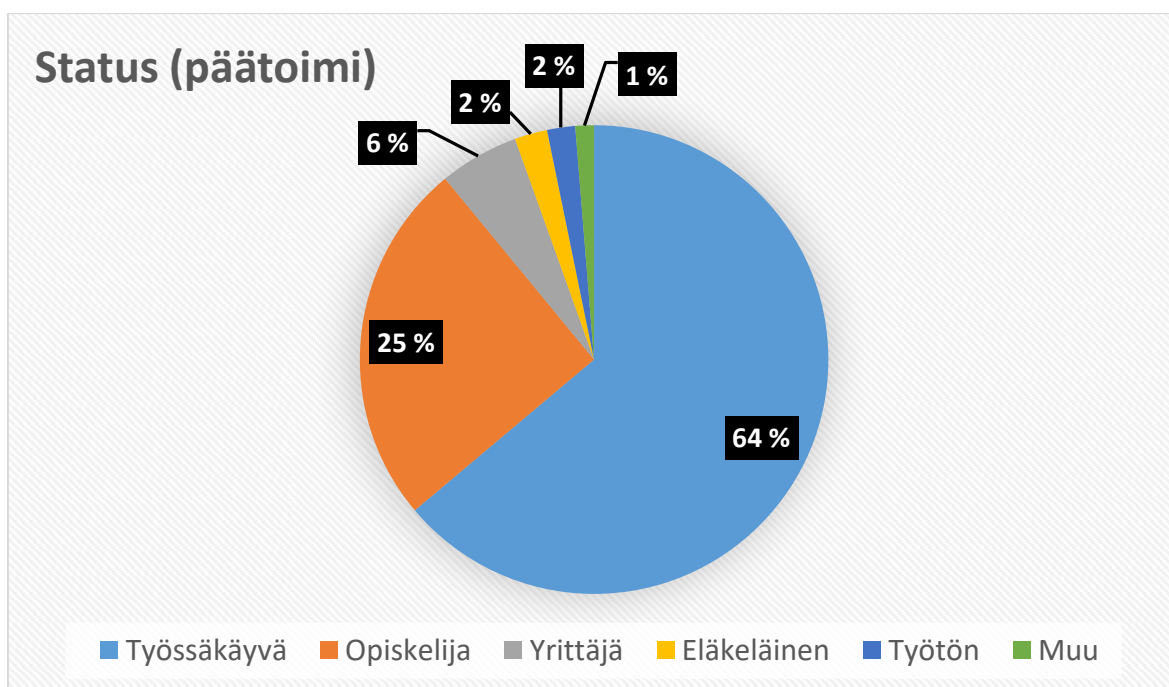
4.2 Tutkimustulokset

Tutkimustulosten analysoinnissa on käytetty apuna Excel-taulukkolaskentasovellusta. Kyselyyn vastanneista 310 henkilöstä 78,6 % oli miehiä, 20,8 % naisia ja loput 0,6 % ilmoittivat sukupuolekseen muun tai eivät halunneet sitä kertoa. Vastaajista suurin osa, yhteensä 77 %, oli alle 40-vuotiaita (Kuvio 5). Yli 50-vuotiaiden osuus kaikista vastaajista jäi ainoastaan 10 %:iin.

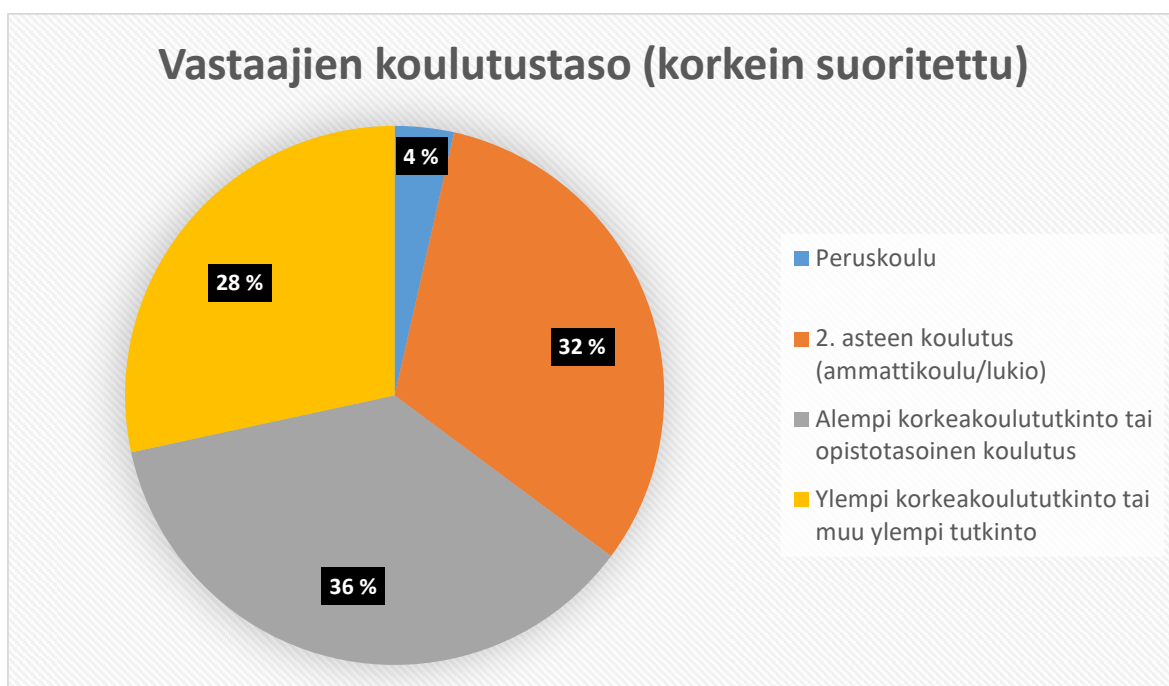
Kuvio 5. Vastaajien ikäjakauma

Oheisesta kaaviosta (Kuvio 6) ilmenee, että suurin osa vastaajista (64 %) kertoi olevansa työssäkäyviä ja noin neljännes (25 %) opiskelijoita. Loput vastaajista olivat yrittäjiä (6 %), eläkeläisiä (2 %) työttömiä (2 %) tai muussa asemassa (1 %).

Kuvio 6. Vastaajien päätoiminen status

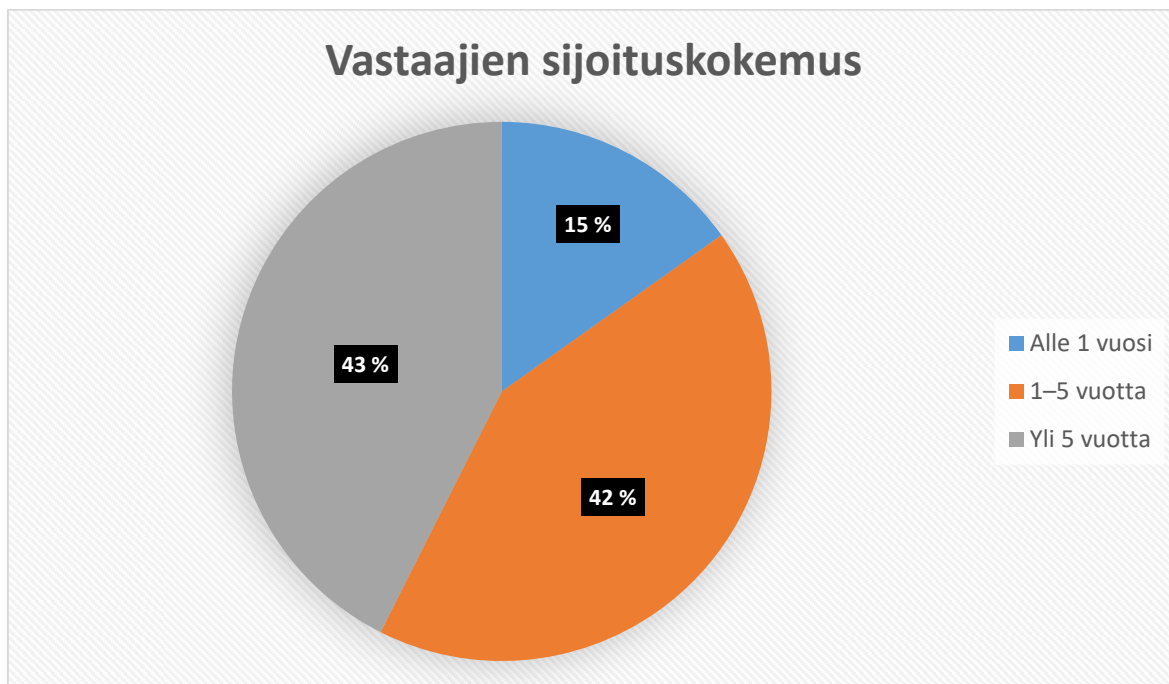
Vastaajia saatiin melko tasaisesti eri koulutustasoilta, mikä ilmenee kuviosta 7. Peruskoulun korkeimmaksi suorittamukseen koulutustasoksi ilmoitti ainoastaan 4 % vastaajista.

Kuvio 7. Vastaajien koulutustaso

Suurimmalla osalla (85 %) vastaajista oli sijoituskokemusta vähintään vuoden verran. Ainoastaan 15 % vastaajista ilmoitti sijoituskokemuksensa olleen alle vuoden. Tässä huomioidtiin kaikenlainen sijoitustoiminta osakesijoittamisen lisäksi. Kuviosta 8 ilmenee, että 1–5

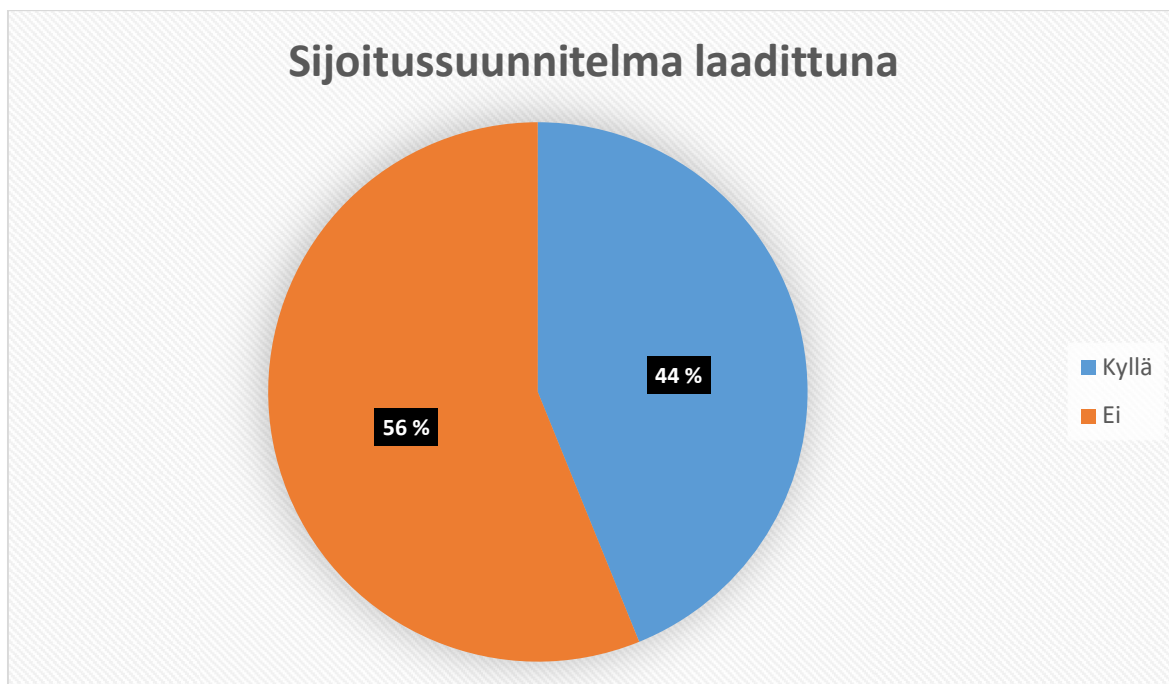
vuotta sijoituskokemusta omaavien vastaajien ryhmä oli lähes yhtä suuri kuin yli viisi vuotta sijoituskokemusta omaavilla.

Kuvio 8. Vastaajien sijoituskokemus

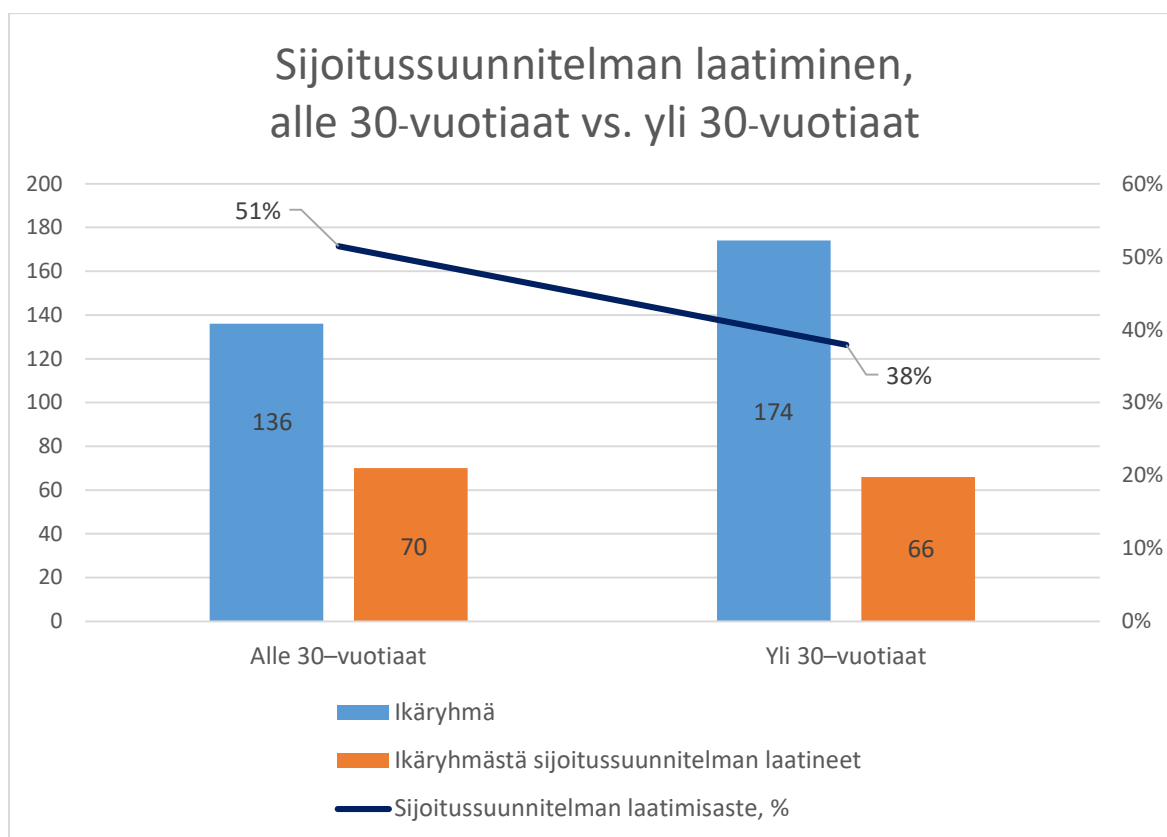
Vastaajista 80 % kertoi sijoittaneensa osakkeisiin jo ennen osakesäästötilin avaamista. Suurimmalla osalla vastaajista oli siis sijoituskokemusta vähintään vuoden verran, ja he olivat sijoittaneet osakkeisiin jo aiemmin.

Vastaajista alle puolet (44 %) ilmoittivat laatineensa itselleen henkilökohtaisen sijoitussuunnitelman. Yli puolet (56 %) vastaajista eivät siis olleet laatineet itselleen sijoitussuunnitelmaa, mikä on esitetty kuviossa 9. Kysymys oli muotoiltu siten, että siinä laskettiin mukaan myös esimerkiksi vastaajan yhdessä varainhoitajan kanssa laatima sijoitussuunnitelma.

Kuvio 9. Vastaajien henkilökohtaisen sijoitussuunnitelman laatiminen

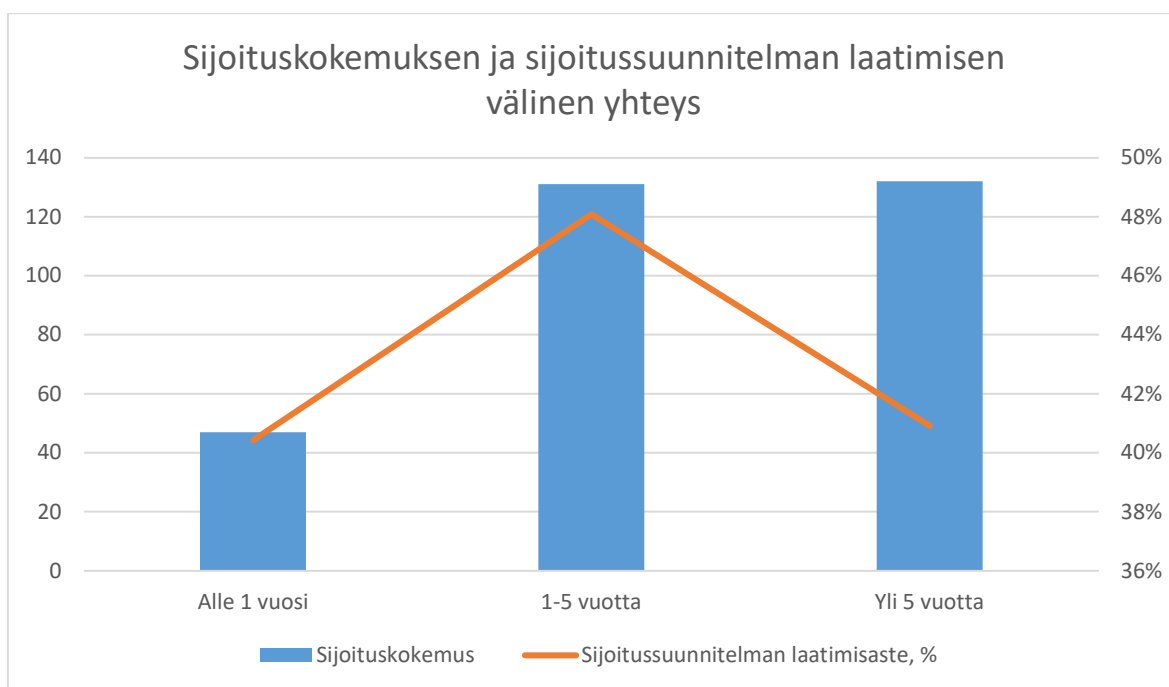
Jaettaessa vastaajat kahteen ryhmään iän perusteella, alle 30-vuotiaisiin ja yli 30-vuotiaisiin, voidaan selvästi nähdä seuraavasta kaaviosta (Kuvio 10), että alle 30-vuotiailla vastaajilla sijoitussuunnitelman laatimisaste on korkeampi kuin yli 30-vuotiailla vastaajilla. Alle 30-vuotiaista vastaajista noin puolella (51 %) oli sijoitussuunnitelma laadittuna, kun taas yli 30-vuotiaiden vastaajien kohdalla ainoastaan 38 %:lla. Ero näiden kahden ikäryhmän välillä on peräti 13 prosenttiyksikköä. Kyselyn tuloksista ei erottunut samanlaista merkittävää eroa esimerkiksi vertailtaessa työssäkäyvien sijoitussuunnitelman laatimisastetta kaikkiin muihin vastaajiin tai jaettaessa vastaajat kahteen eri ryhmään sen perusteella, oliko heillä suoritettuna korkeintaan 2. asteen koulutus vai sitä korkeampi.

Kuvio 10. Sijoitussuunnitelman laatiminen alle 30-vuotiaiden ja yli 30-vuotiaiden välillä

Kyselystä saatujen tulosten perusteella sijoitussuunnitelman laatimisen yleisyys ei ole si-
doksissa sijoituskokemukseen (Kuvio 11). Vastaajat, joilla oli sijoituskokemusta 1–5
vuotta, olivat kaikista vastaajista todennäköisimmin laatineet sijoitussuunnitelman itsel-
leen. Sen sijaan yli viisi vuotta sijoituskokemusta omaavilla vastaajilla sijoitussuunnitelman
laatimisaste putosi samalle tasolle kuin alle vuoden sijoituskokemusta omaavilla vastaa-
jilla.

Tutkimustulosta varsinkin 1–5 vuotta ja yli viisi vuotta sijoituskokemusta omaavien välillä
on mielenkiintoista vertailla, koska niissä ryhmissä vastaajamäärät olivat lähes identtiset,
1–5 vuoden kokemusta omaavilla 131 ja yli viisi vuotta kokemusta omaavilla 132. Lisäksi
molemmissa ryhmissä vastausmäärä oli riittävän suuri luotettavien johtopäätösten tekemi-
seen.

Kuvio 11. Sijoituskokemuksen ja sijoitussuunnitelman laatimisen välinen yhteys

Keskeisimmiksi syiksi osakesäästötilin avaamiseksi vastaajat ilmoittivat osinkojen uudelleensijoittamisen verotehokkaasti sekä mahdollisuuden myydä osakkeita ilman välittömiä verovaikutuksia (Kuvio 12). Kysymys oli laadittu siten, että vastaajat saivat ilmoittaa useamman kuin yhden syyn osakesäästötilin avaamiselle. Vastaajista 71 % ilmoitti osakesäästötilin avaamissyiksi osinkojen uudelleensijoittamisen verotehokkaasti ja 68 % mahdollisuuden myydä osakkeita ilman välittömiä verovaikutuksia.

24 % vastaajista oli avannut osakesäästötilin aloittaakseen osakesijoittamisen. Tämä tutkimustulos on hieman ristiriidassa aiemmin esitetyn tuloksen kanssa, jossa vastaajista ainoastaan 20 % kertoi, ettei heillä ollut aiempaa kokemusta osakesijoittamisesta. Näiden edellä mainittujen lukemien ero jää kuitenkin ainoastaan neljään prosenttiyksikköön.

Seitsemän vastaajaa kertoi avanneensa osakesäästötilin muusta henkilökohtaisesta syystä. Heistä kaikki olivat alle 40-vuotiaita työssäkäyviä tai opiskelevia miehiä. Osakesäästötilin avaamista he perustelivat muun muassa opintotuen saamisen ja osakkeiden treidaamisen eli lyhyen aikavälin aktiivisen kaupankäynnin verotehokkuudella. Osa vastaajista ilmoitti myös avanneensa osakesäästötilin nimenomaan treidaamisen aloittamisen vuoksi.

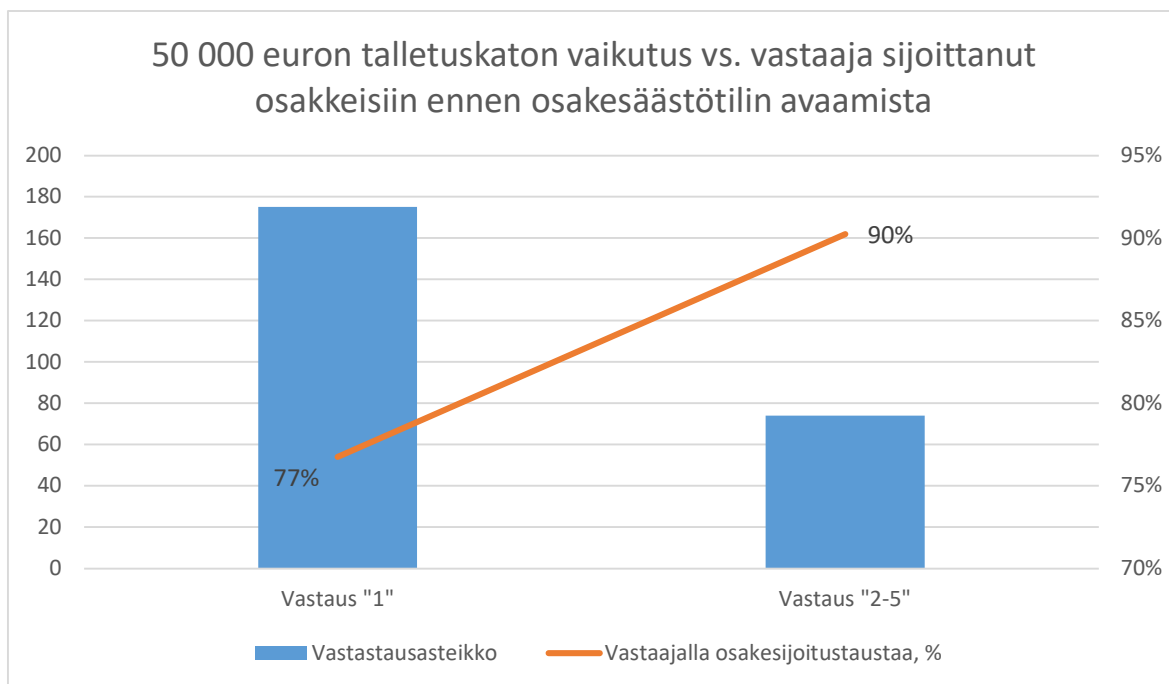
Kuvio 12. Osakesäästötilin avaamisen syyt

Suurimmalle osalle vastaajista osakesäästötilille asetetulla 50 000 euron talletuskatolla ei ollut lainkaan merkitystä heidän sijoitustoimintaansa osakesäästötilin kautta. Seuraavalla sivulla esitetystä kuvioista 13 ilmenee, että ainoastaan pieni osa (4 %) vastaajista koki kyseisen talletuskaton merkittävästi rajoittavan osakesäästötilin kautta sijoittamista. Kysymys oli asetettu siten, että vastaajat valitsivat asteikolta 1–5 mieleisensä kohdan (1 = Ei lainkaan ja 5 = Merkittävästi). Asteikon 1–2 vastaajat edustivat kaikista vastaajista yhteensä noin 85 %, kun taas puolestaan asteikon 3–5 vastaajat yhteensä noin 15 %.

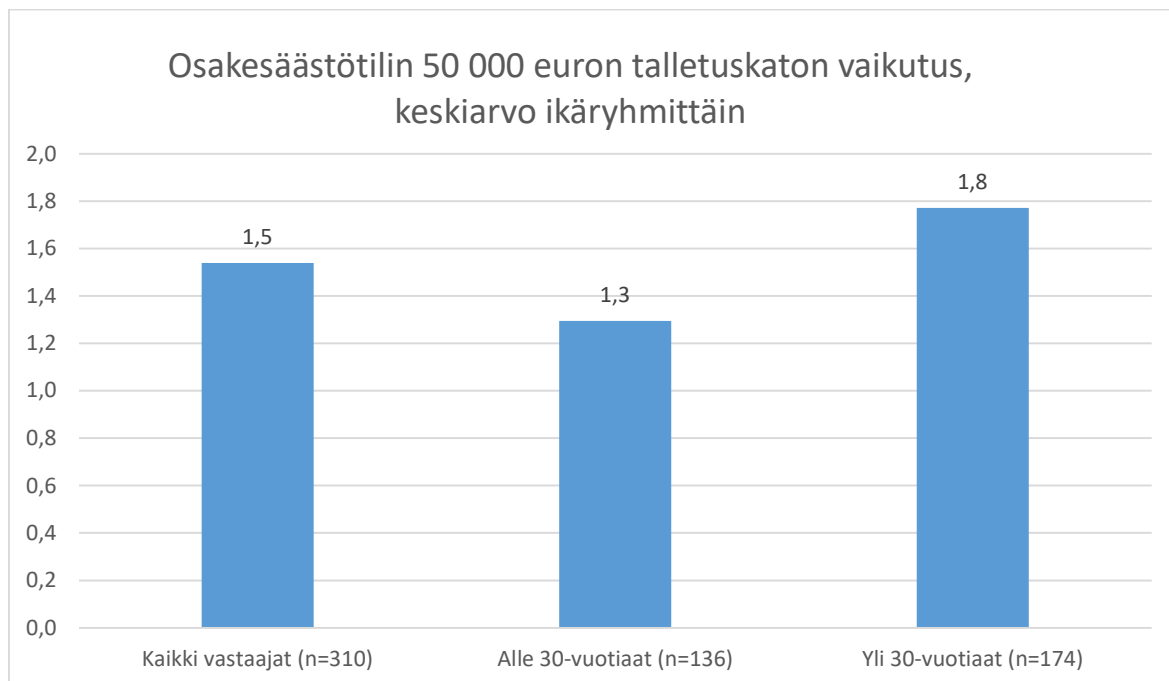
Kuvio 13. Osakesäästötilille asetetun 50 000 euron vaikutus vastaajien sijoitustoimintaan

Vastaajat, joille osakesäästötilille asetetulla 50 000 euron talletuskatolla ei ollut lainkaan merkitystä heidän sijoitustoimintaansa, 77 % oli sijoittanut osakkeisiin jo ennen osakesäästötilin avaamista (Kuvio 14). Tarkasteltaessa vastauksen 2–5 antaneita sama aste-luku nousee peräti 90 %:iin.

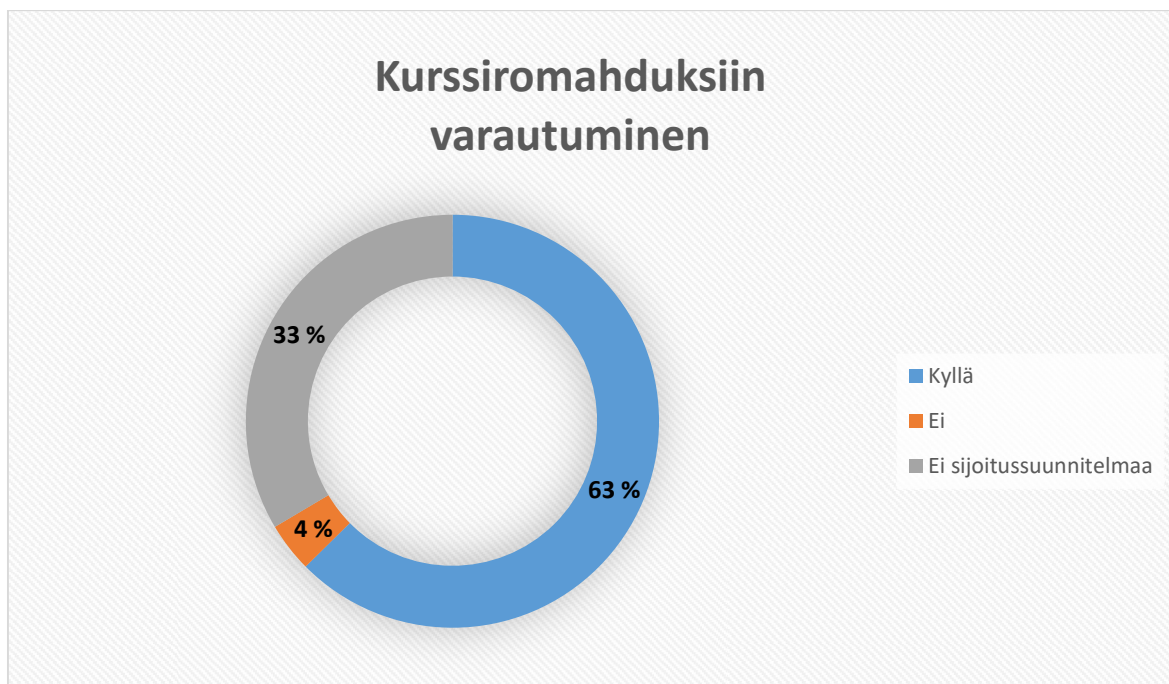
Kuvio 14. Talletuskaton vaikutus vastaajan osakesijoitustausta huomioon

Jaettaessa vastaajat kahteen ikäryhmään, alle ja yli 30-vuotiaisiin ja tarkasteltaessa vastaajien antamien vastausten keskiarvoja osakesäästötilille asetetun 50 000 euron talletuskaton rajoittavasta vaikutuksesta vastaajan omaan sijoitustoimintaan, voidaan havaita iän korreloivan edellä mainitun vaikutuksen kanssa (Kuvio 15). Kaikkien vastaajien keskiarvovastaus asteikolla 1–5 oli 1,5. Alle 30-vuotiaiden vastaajien keskiarvovastaus oli 1,3. Vastaavasti yli 30-vuotiaiden keskiarvovastaus oli 1,8.

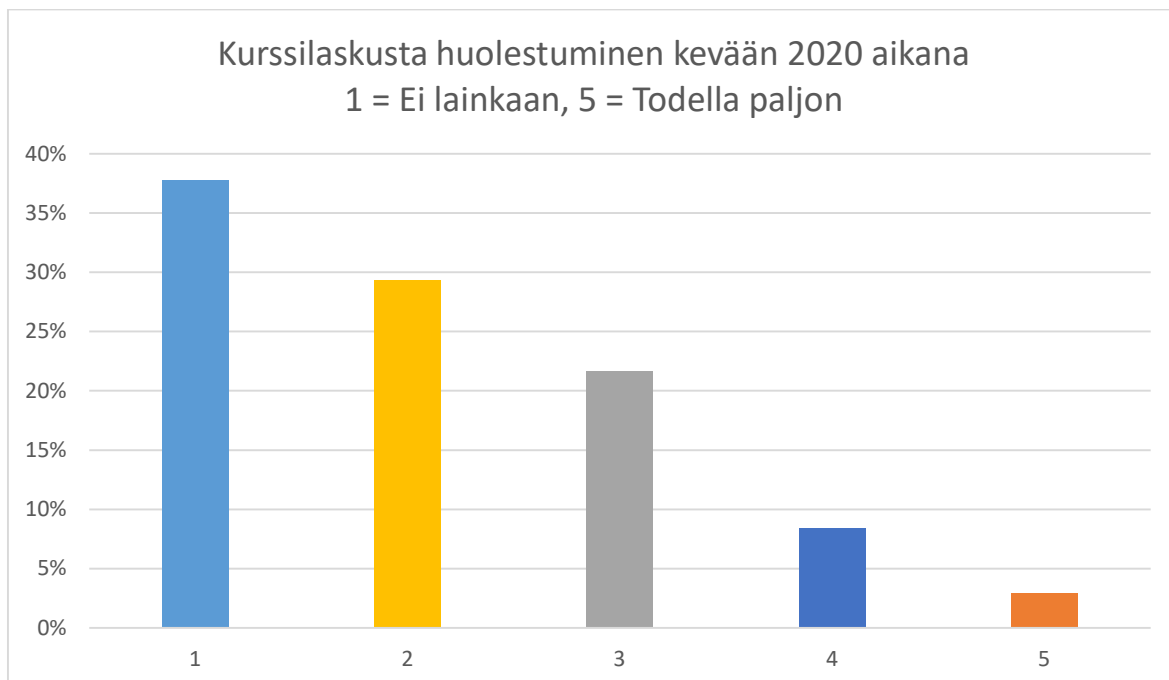
Kuvio 15. Osakesäästötilin 50 000 euron talletuskaton vaikutus, vastausten keskiarvo

Oheisesta kuviosta 16 ilmenee, että ainoastaan noin kaksi kolmasosaa kaikista vastaajista oli sijoitussuunnitelmissaan varautunut kurssiromahduksiin. Osa (4 %) sijoitussuunnitelman laatineista vastaajista ei ollut varautunut kurssiromahduksiin, ja kolmasosalla sijoitussuunnitelmaa ei ollut laadittuna lainkaan.

Kuvio 16. Kurssiromahduksiin varautuminen

Edellisestä tutkimustuloksesta huolimatta ainoastaan pieni osa (3 %) vastaajista huolestui osakesijoituksistaan keväällä 2020 nähdyn kurssilaskun seurauksena todella paljon. Vastaajista yli kolmannes (38 %) ei huolestunut kurssilaskusta lainkaan (Kuvio 17).

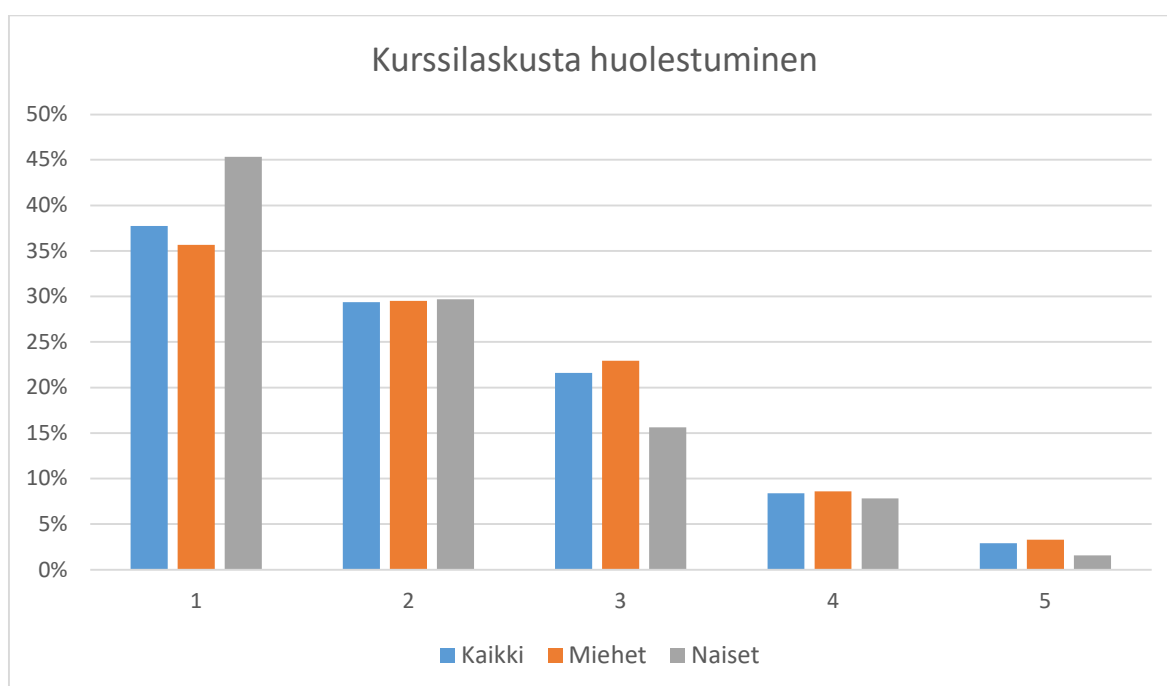
Kuvio 17. Kurssilaskusta huolestuminen

Tuloksista ilmeni sukupuolten välillä vallitsevan eroja. Kyselystä saatujen tulosten perusteella naisista peräti 45 % ei huolestunut lainkaan keväällä 2020 nähdystä kurssilaskusta.

Miesten kohdalla samaan vastaukseen päätyi 36 % vastaajista. Ero heidän välillään on lähes 10 prosenttiyksikköä, mikä on nähtävissä oheisesta kaaviosta (Kuvio 18).

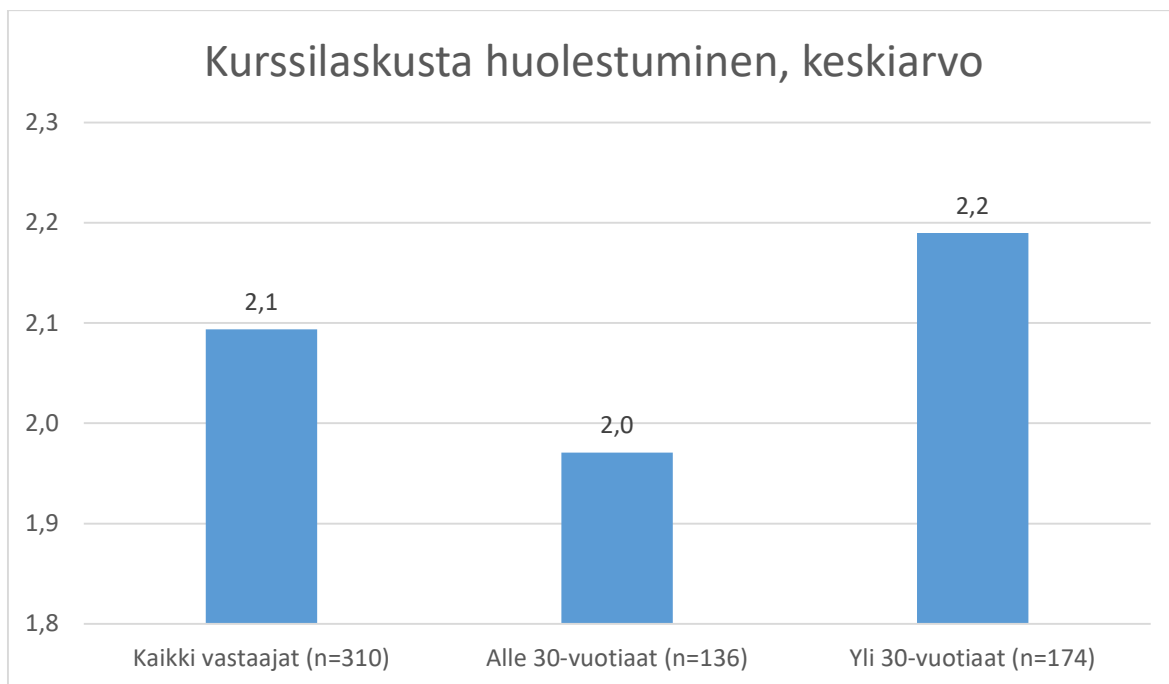
On kuitenkin syytä huomioida, että valtaosaa vastaajia keväällä nähty kurssilasku ei kyselyn perusteella erityisesti huolestuttanut. Asteikolla 4–5 vastanneiden osuus jäi yhteensä 11 %:iin ja kumpikaan sukupuoli miehistä tai naisista ei kyseisissä vastausryhmissä erotunut merkittävästi kaikista vastauksista.

Tässä tutkimustuloksessa ei erikseen nostettu vastaajia, jotka ilmoittivat sukupuolekseen muun tai eivät sitä halunneet kertoa, koska heidän lukumääränsä (2) jäi absoluuttisesti katsottuna hyvin pieneksi. Tämän vuoksi sitä ei tutkimuksen luotettavuuden kannalta ole perusteltua eritellä tuloksissa.

Kuvio 18. Kurssilaskusta huolestuminen sukupuolittain

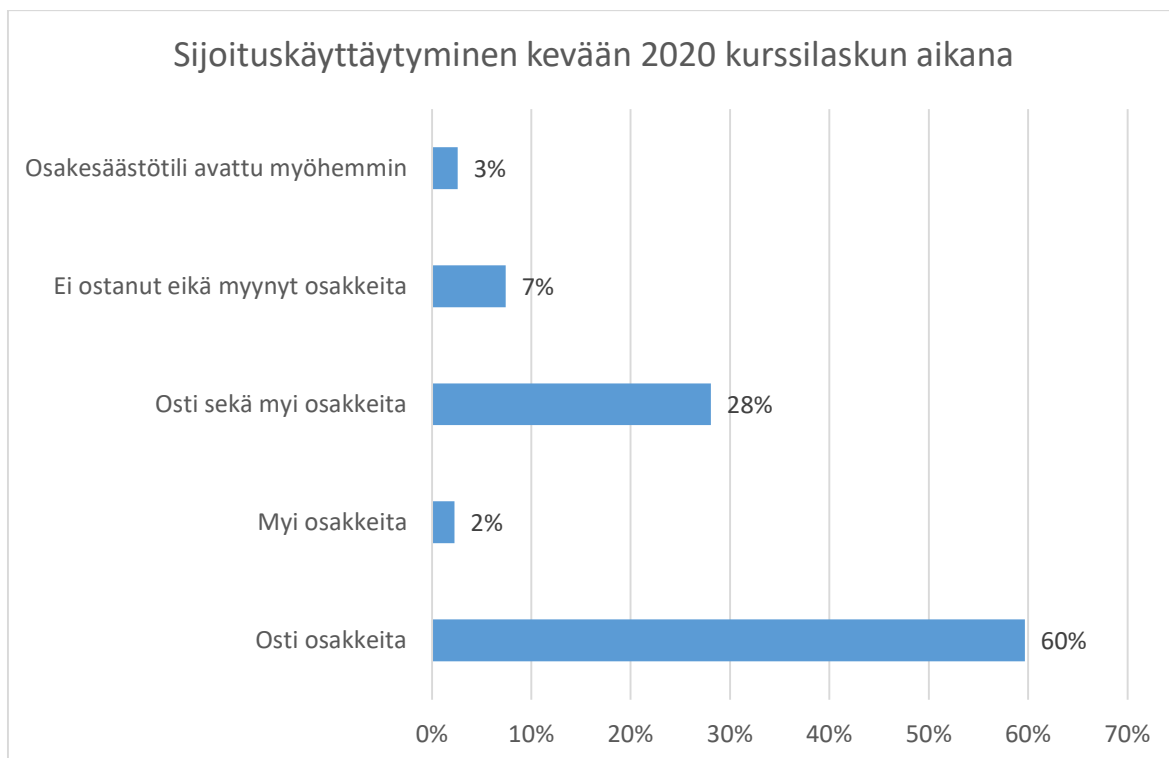
Jaettaessa vastaajat kahteen ikäryhmään, alle 30-vuotiaisiin ja yli 30-vuotiaisiin ja tarkasteltaessa vastaajien antamien vastausten keskiarvoja kurssilaskusta huolestumiseen voidaan nähdä vastaajan iän korreloivan kurssilaskusta huolestumiseen (Kuvio 19). Kaikkien vastaajien keskiarvovastaus asteikolla 1–5 oli 2,1 yhden desimaalin tarkkuudella. Alle 30-vuotiaiden vastaajien keskiarvovastaus oli 2,0, kun taas yli 30-vuotiailla 2,2.

Kuvio 19. Vastaajien keskiarvot kurssilaskusta huolestumiseen

Oheisesta kaaviosta (Kuvio 20) ilmenee, että kyselyyn osallistuneista vastaajista enemmistö (60 %) osti osakkeita kevään 2020 kurssilaskun aikana. Hyvin pieni osa vastaajista (ainoastaan 2 %) vastasi pelkästään myyneensä osakkeita kurssilaskun aikana. Noin kolmannes vastaajista (28 %) päätyi tekemään sekä osakeostoja että -myyntejä. 7 % vastaajista ei tehnyt mitään toimenpiteitä osakeostojen tai -myyntien suhteen ja loput 3 % vastaajista olivat avanneet osakesäästötilinsä vasta kurssilaskujen jälkeen.

Vastaajista ainoastaan 3 % kertoi avanneensa osakesäästötilin vasta kevään 2020 kurssilaskun aikana. Jos tämän ryhmän osuus olisi ollut merkittävästi suurempi, varsinaisen tutkimuskysymyksen selvittäminen kyselytulosten avulla olisi saattanut vaikeutua.

Kuvio 20. Vastaajien sijoituskäyttäytyminen kevään 2020 kurssilaskun aikana

Tarkasteltaessa edellä mainittuja tuloksia lähemmin ja tutkittaessa niiden korrelaatiota vastaajien sijoitussuunnitelman laatimisasteeseen on havaittavissa, että keväällä 2020 osakkeita ainoastaan myyneellä ryhmällä sijoitussuunnitelman laatimisaste oli huomattavasti muita ryhmiä alempana (Kuvio 21). Tutkimustuloksen luotettavuutta heikentää kuitenkin merkittävästi yksittäisten ryhmien edustajien vastausmäärän jääminen vähäiseksi. Tässä tapauksessa osakkeita ainoastaan myyneiden vastaajamäärä oli ainoastaan seitsemän.

Kuvio 21. Vastaajien sijoituskäyttäytymisen ja sijoitussuunnitelman laatimisen yhteys

Kuten seuraavalla sivulla olevasta kaaviosta (Kuvio 22) ilmenee, noin neljäsosa vastaajista ilmoitti muuttaneensa sijoitussuunnitelmaansa maailmalla keväällä 2020 levinneen koronapandemian vuoksi.

Sijoitussuunnitelmaansa muuttaneiden vastaajien vapaan sanan osiosta ilmeni muun muassa seuraavanlaisia muutoksia:

- hajauttamisen lisääminen useammille toimialoille
- sijoituslainan käyttäminen
- yksittäisten sijoitussummien määrän pienentäminen tai suurentaminen
- toimeksiantojen määrän kasvattaminen.

Vastaajat kertoivat yrittävänsä hyödyntää voimakkaita lyhyen aikavälin kurssiheilahteluita. Osa vastaajista sanoi tehneensä myös osakemyyntejä heidän aiemmin ollessa ainoastaan ostajan roolissa osakemarkkinoilla ikään kuin kuukausisäästäjänä.

Kuvio 22. Sijoitussuunnitelman muuttaminen koronan vuoksi

Kaikki kyselyyn osallistuneet 310 vastaajaa ilmoittivat aikovansa sijoittaa osakkeisiin jatkossakin. Yksikään vastaajista ei siis ilmoittanut aikovansa olla jatkossa sijoittamatta osakkeisiin. Tässä on hyvä huomioida, että henkilöiden, jotka eivät jatkossa aio sijoittaa osakkeisiin, tavoittaminen voi olla melko hankalaa.

Kyselyyn vastanneista ainoastaan yksi (0,3 % kaikista vastaajista) ilmoitti lopettaneensa osakesäästötilin kokonaan alkuvuoden 2020 aikana. 5 % vastaajista kertoi nostaneensa varoja osakesäästötililtä ja loput, 95 % vastaajista eivät olleet nostaneet ollenkaan varoja osakesäästötililtä. Tämä ilmenee oheisesta kuviosta 23. Vastaaja, joka ilmoitti lopettaneensa osakesäästötilin, kertoi vapaan sanan osiossa seuraavasti: ”Lopetin osakesäästötilin tappion hyödyntämiseksi verotuksessa. Avasin osakesäästötilin uudestaan ja sijoitan jälleen.”

Kuvio 23. Osakesäästötililtä varojen nostaminen

Kyselyyn osallistuneet saivat halutessaan antaa kommentteja liittyen aiheeseen kyselyn lopussa olleeseen vapaan sanan osioon. Vastauksen antoi yhteensä 61 vastaajaa. Vastauksista nousi esiin muutamia keskeisiä teemoja, jotka liittyivät muun muassa verotukseen, kurssiheiluntaan sekä sijoitustyyliin ja -horisonttiin.

Verotuksen osalta vastaajat olivat tyytyväisiä siihen, että yksityishenkilöidenkin on nykyään mahdollista tehdä lyhyen aikavälin voitollisia osakemyyntejä ilman välitöntä myyntivoiton verotusta. Osa vastaajista kertoikin avanneensa osakesäästötilin nimenomaan hyötyäkseen lyhyen aikavälin kurssiheilunnasta yrittämällä ajoittaa osakeostoja kurssien laskiessa voimakkaasti ja kurssien elvyttyä myymällä osakkeet ja sijoittamalla niistä saadut varat uudelleen johonkin toisen yhtiön osakkeisiin.

Kurssien voimakas lasku nähtiin vastaajien keskuudessa pääosin mahdollisuutena tehdä hyviä sijoituspäätöksiä riippumatta vastaajan sijoitushorisontista eli siitä, miten pitkän aikaa hän on suunnitellut omistavansa yksittäisen yhtiön osakkeita. Lyhyellä sijoitushorisontilla toimivat vastaajat pyrkivät ostamaan osakkeita kurssien laskiessa voimakkaasti ja myymään ne välittömästi kurssien noustua riittävästi. Samanaikaisesti pitkän aikavälin sijoittajat näkivät osakkeet houkuttelevan edullisina suhteessa yritysten pitkän aikavälin tuloksenteekokykyyn, ja sen vuoksi päätyivät ostamaan osakkeita.

Vastauksista nousi vahvasti esille se, että monia vastaajia yllätti toisaalta kurssilaskun voimakkuus ja nopeus, mutta ennen kaikkea kurssien elpymisen nopeus. Osa vastaajista harmittelikin sitä, että kurssien alhainen taso jäi ainakin toistaiseksi hyvin lyhytaikaiseksi.

Osa vastaajista kertoi kurssilaskun aiheuttaneen sijoituskäyttäytymisessään sen, että he olivat aiemmin sijoittaneet ainoastaan pitkällä aikavälillä, mutta nyt pyrkivät tekemään myös voitollisia lyhyen aikavälin osakekauppoja.

Suurin osa vapaan sanan vastauksista osoitti positiivista tai optimista suhtautumista osakekaupankäyntiin ja sen tulevaisuuteen. Vain muutamassa vastauksessa vastaaja kertoi panikoineensa kurssilaskun myötä tai suhtautuvansa negatiivisesti osakemarkkinoiden tulevaisuuteen.

4.3 Tutkimuksen reliabiliteetti ja validiteetti

Tutkimuksessa keskeisenä kohtana on välttää virheiden syntyminen. Tämän vuoksi olennaisena osana tutkimusta on myös sen luotettavuuden arvioiminen. Tutkimuksen yhteydessä reliabiliteetilla tarkoitetaan tulosten toistettavuutta ja validiteetilla puolestaan pätevyyttä. Reliabiliteettia voidaan tarkastella esimerkiksi sillä, päätyykö kaksi arvioijaa samanlaisiin tuloksiin vai ei. Validiteetilla tarkastellaan sitä, onko tutkimuksessa mitattu juuri sitä, mitä on ollut tarkoituskin mitata. Validiteettia voidaan arvioida muun muassa sillä, ovatko kyselyn vastaajat käsittäneet kysymykset samalla tavoin kuin tutkija on niitä ajatellut. Vastaajien käsittäessä kysymykset eri tavoin kuin tutkija, ja tutkijan käsitellessä tuloksia oman alkuperäisen ajattelumallinsa mukaisesti, tulokset eivät ole valideja. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2014, 231–232.)

Otoskoon on oltava sitä suurempi, mitä enemmän hajontaa tutkitussa perusjoukossa esiintyy (Heikkilä 2014, 40). Suomessa osakesäästötilin avaaminen on käytännössä mahdollista kelle tahansa yksityishenkilölle riippumatta esimerkiksi henkilön iästä ja näin ollen hajontaa esiintyy melko paljon.

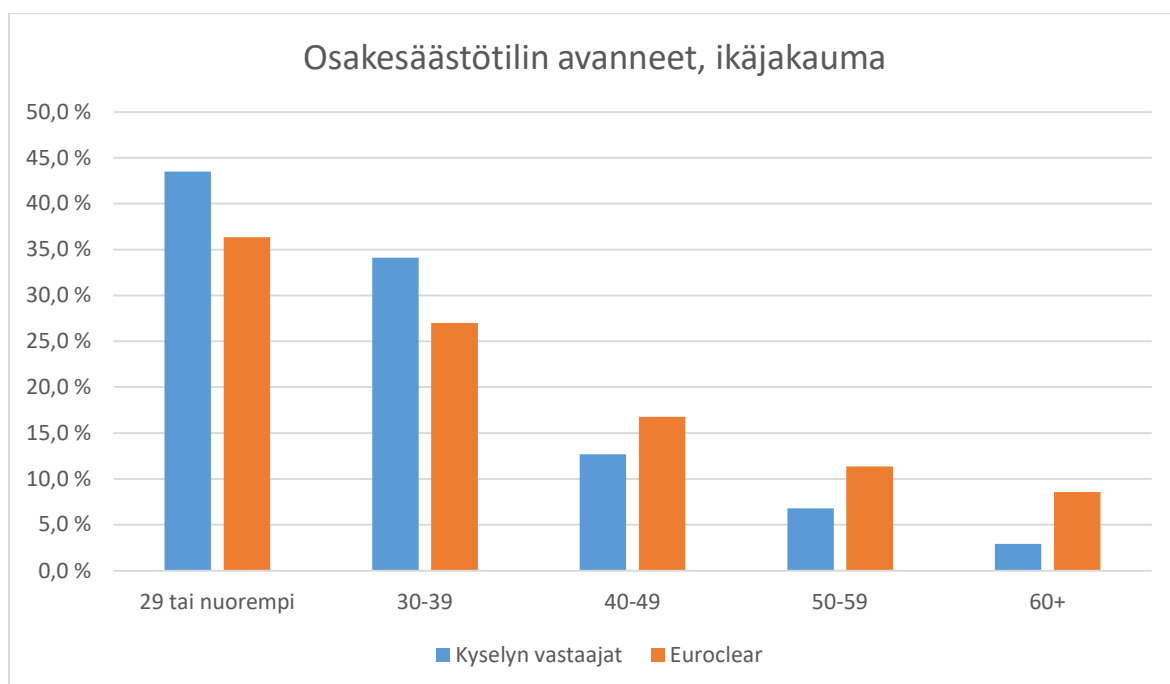
Tavoiteltaessa virhemarginaalin pienentämistä tulisi otoskokoa suurentaa (Heikkilä 2014, 41). Tutkimuksessa esimerkiksi yli 60-vuotiaita vastaajia edusti ainoastaan yhdeksän vastaajaa, mikä on aivan liian pieni määrä. Voidakseen tehdä kattavia johtopäätöksiä luotettavasti esimerkiksi juuri vastaajan iän suhteen, tulisi vastaajia saada jokaisesta ikäryhmästä vähintään sata, jolloin yksittäisen vastauksen osuus vastaajan omassa ikäryhmässään vastaisi ainoastaan yhtä prosenttia. Tutkimuksessa esitettiinkin tämän vuoksi useita tutkimustuloksia muun muassa alle ja yli 30-vuotiaita verraten ryhminä toisiinsa. Aineistoa jaettaessa ryhmiin, kaikkien ryhmien otosten on oltava riittäviä (Heikkilä 2014, 40).

Tämän tutkimuksen reliabiliteettia voitaisiin mitata tekemällä kysely uudestaan ja siitä saatuja tuloksia vertailemalla tässä tutkimuksessa esitettyihin. Tutkimustuloksissa saattaisi ilmetä eroavaisuuksia ainakin kurssilaskusta huolestumisen osalta. Vastaajat saattaisivat vastauksissaan kertoa huolestuneensa jopa aiempia tuloksia vähemmän, koska kurssit

ovat sittemmin ainakin toistaiseksi toipuneet romahduksesta. Muilta osin, esimerkiksi sijoitussuunnitelman laatimista tai kurssiromahduksen aikaan tehtyjä sijoituspäätöksiä mitattaessa vastaukset mitä todennäköisimmin toistuisivat samanlaisina. Tutkimusta voidaan mielestäni kokonaisuutena pitää reliabelina.

Teoriaosuuden reliabiliteettia lisää se, että lähdeaineistoa on hankittu melko laajasti erilaisista painetuista teoksista ja sähköisistä lähteistä. Painettujen teosten osalta on pyritty mahdollisimman tarkasti arvioimaan lähdeaineiston soveltuvuutta nykyhetkeen.

Vastaajien ikäjakauma oli melko hyvin linjassa Euroclear Finlandilta saadun tilaston kanssa (Kuvio 24). Merkittävimmät eroavaisuudet olivat yli 50-vuotiaiden kohdalla, joten heidän osuutensa kyselyssä olisi saanut luotettavuuden näkökulmasta olla nykyistä suurempi. Sukupuolijakaumaa tarkasteltaessa naisten osuus kyselyyn vastanneista oli 20,8 % ja Euroclear Finlandin tilastoista laskettuna kaikista osakesäästötilin avanneista henkilöistä naisten osuus on ollut 26,7 %. Euroclear Finlandin tilastosta on jätetty ulkomaalaiset kokonaan huomioimatta, koska heidän ikä- ja sukupuolijakaumastansa ei ollut saatavilla tietoa. Ulkomaalaisten osuus kaikista osakesäästötilin avaajista jäi kuitenkin ainoastaan 1,6 %:iin 30.4.2020 tilanteen mukaan (Euroclear Finland 2020.)

Kuvio 24. Vastaajien ikäjakauma vs. Euroclear Finlandin tilasto osakesäästötilin avanneista (Euroclear Finland 2020)

Tässä tutkimuksessa oli tarkoitus selvittää, miten Covid-19 vaikutti osakesäästötilin avaneiden yksityishenkilöiden sijoituskäyttäytymiseen ja sitä, olivatko he varautuneet kurssilaskuihin sijoitussuunnitelmissaan. Vastaajia saatiin hyvin laajasti erilaisilla taustatiedoilla ja vielä niin, että ikäjakauma vastasi melko hyvin Euroclear Finlandin tilastoa, jolloin

tuloksien voidaan sanoa edustavan koko perusjoukkoa. Vastauksista nousi selkeästi esiin, että vastaajissa oli sekä lyhyen että pitkän aikavälin sijoittajia erilaisilla sijoitusstrategioilla toimien. Tämä mielestäni lisäsi tutkimuksen validiteettia.

Tutkimuksen validiteettia olisi ollut mahdollista parantaa käyttämällä standardoidun kyselyn lisäksi esimerkiksi haastattelua. Usean tutkimusmenetelmän käyttö tunnetaan myös nimellä triangulaatio (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2014, 233). Mikäli haastattelun olisi toteuttanut osana tutkimusta, haastateltaviksi olisi voinut pyytää esimerkiksi sattumanvaraisesti kyselyyn osallistuneita vastaajia tai sijoitusalan asiantuntijoita.

Tutkija itse edustaa pitkän aikavälin sijoittajaryhmää ja se saattaa vaikuttaa jollakin tapaa osaan tutkimustulosten analysointiin ja johtopäätöksiin. Tuloksia on kuitenkin pyritty analysoimaan mahdollisimman objektiivisesti

4.4 Johtopäätökset ja kehitysehdotukset

Tutkimustuloksista kävi ilmi, että ainoastaan 44 %:lla vastaajista oli laadittuna henkilökohtainen sijoitussuunnitelma. Tämän lukeman alhaisuus yllätti ottaen huomioon sen, että valtaosa vastaajista saatiin kerättyä osakesijoittamisesta kiinnostuneiden henkilöiden Facebook-ryhmästä. Ryhmään kuulumisen voidaan mielestäni katsoa ilmaisevan ryhmän jäsenessä jonkinasteista kiinnostusta sijoittamiseen ja pörssissä tapahtuviin asioihin/ilmiöihin.

Välttääkseen paniikinomaista tai impulsiivista sijoituskäyttäytymistä olisi ehdottoman tärkeää, että ihmiset laatisivat itselleen henkilökohtaisen sijoitussuunnitelman sekä noudattaisivat ja tarpeen vaatiessa päivittäisivät sitä. Sijoitussuunnitelma auttaa päätöksenteossa ja edesauttaa kurinalaista ja suunnitelmallista sijoitustoimintaa, jolloin tavoitteeseen pääseminenkin helpottuisi. Sijoitussuunnitelman laatiminen tulisi olla jonkinlainen edellytys sijoittamisen aloittamiselle.

Tutkimustuloksissa yllätti se, että alle 30-vuotiaat olivat suuremmalla todennäköisyydellä laatineet itselleen henkilökohtaisen sijoitussuunnitelman kuin yli 30-vuotiaat. Tutkimuksessa ei tosin selvitetty, miten kattavan sijoitussuunnitelman vastaajat olivat itselleen tosiasiassa laatineet. Yllättäen sijoituskokemukseen ei lineaarisesti nostanut sijoitussuunnitelman laatimisastetta vastaajien keskuudessa. Henkilöt, joilla sijoituskokemusta oli 1–5 vuotta olivat todennäköisimmin laatineet itselleen henkilökohtaisen sijoitussuunnitelman. Alle vuoden sijoituskokemusta omaavien henkilöiden kohdalla sijoitussuunnitelman laatimisasteen alhaisuutta voi selittää ainakin se, että henkilö on saattanut innostua kurssien voimakkaista päivän sisäisistä liikkeistä, jolloin osakkeet ovat voineet näyttäytyä aiempaa edullisempina ja houkuttelevina sijoituskohteina.

Historiasta löytyy lukuisia erilaisia kriisejä, jotka ovat voimakkaasti heijastuneet pörssikursseihin. On täysin perusteltua sanoa, että yhteiskuntamme kohtaa jatkossakin erilaisia kriisejä. Tämän huomioiminen omassa sijoitussuunnitelmassa tulisi olla ehdottoman tärkeää.

Tutkimustuloksista ilmeni varsin selvästi verotehokkuuden olleen keskeinen syy osakesäästötilin avaamiselle. Osakesäästötilin ominaisuutena verrattaessa sitä perinteiseen arvo-osuustiliin sijoittajan on mahdollista siirtää veronmaksua siihen hetkeen, kun hän päätyy nostamaan veroja. Edellä mainittu syy ei ollut riippuvainen siitä, toimiiko sijoittaja lyhyellä vai pitkällä aikavälillä. Lyhyen aikavälin sijoittajan on mahdollista esimerkiksi tehdä voitollisia kauppia päivän sisällä ilman välitöntä verovaikutusta. Pitkän aikavälin sijoittaja pystyy muun muassa sijoittamaan osingot täysimääräisesti uudelleen ja näin hyötymään korkoa korolle -ilmiöstä.

Tutkimuksessa nousi myös esiin mielenkiintoinen seikka kysyttäessä osakesäästötilin lopettamisesta: Tilin lopettaminen ei välttämättä tarkoita henkilön osakesijoittamisen lopettamista tai sijoittamien lopettamista ylipäänsä osakesäästötilin kautta. Osakesäästötilillä aiheutuneita tappioita ei voi vähentää verotuksessa muuten kuin lopettamalla kokonaan osakesäästötilin (Verohallinto 2020a). Yksi vastaajista kertoi lopettaneensa osakesäästötilin ja avanneensa uuden juuri tämän vuoksi ja muutama vastaaja kertoi aikovansa toimia samalla tavalla.

Vapaan sanan vastauksista ilmeni, että vastaajien kaupankäyntiaktiivisuus oli lisääntynyt keväällä nähdyn kurssilaskun myötä. Tätä tutkimustulosta tukee myös pörssin kaupankäyntitilastot. Esimerkiksi Danske Bankin, Nordean, Nordnetin ja Pohjolan asiakkaiden yhteenlasketut kaupankäyntimäärät toukokuussa 2020 olivat kaksinkertaiset verrattuna viime vuoden toukokuun määrään. (Leiviskä, 2020.) Tulevaisuudessa olisikin mielenkiintoista saada tietää, kuinka suuri osa osakesäästötilin lopettaneista henkilöistä on päättänyt lopettamiseen nimenomaan verotuksellisista syistä, jonka jälkeen avannut uudestaan osakesäästötilin, ja kuinka suuri osa on tosiasiaa kokonaan luopunut osakesäästötilistä.

Vastaajista noin neljännes (24 %) kertoi muuttaneensa sijoitussuunnitelmaansa koronapandemian vuoksi. Olisi mielenkiintoista saada tietää saman kysymyksen vastaukset esimerkiksi muutaman vuoden päästä siitä, kun yhteiskunnassa koronapandemia ja siihen liittyvät erilaiset rajoitukset eivät enää samalla tavalla näy ihmisten arkielämässä. Samalla voisi tutkia onko koronapandemia vaikuttanut sijoittajien tuotto-odotuksiin tai hajauttamisen kriteereihin.

Tutkimustulosten mukaan osakesäästötilille asetettu 50 000 euron talletuskatto ei juurikaan rajoittanut vastaajien sijoitustoimintaa. Tutkimuksessa olisi voinut selvittää myös,

miten suuri osa sijoittajista harjoittaa niin kutsuttua kuukausisäästämistä, jossa kuukausittaisen säästösumman avulla kerrytetään sijoitusvarallisuutta. Osakesäästötili on vielä suhteellisen tuore sijoitusmuoto suomalaisten keskuudessa. Tämän vuoksi olisikin mielenkiintoista tutkia muutaman vuoden päästä, onko vastaajien suhtautuminen talletuskattoon muuttunut, mikäli osakesäästötilille talletetut varat kasvavat merkittävästi.

Vastaajista hyvin pieni osa (3 %) kertoi avanneensa osakesäästötilin vasta kurssilaskun jälkeen. Tutkimuksessa ei selvinnyt, tekivätkö he muita sijoituspäätöksiä esimerkiksi arvosuustilin kautta. Heidän osuutensa jäädessä kuitenkin pieneksi kaikista vastaajista virhemarginaali jäi melko pieneksi.

Facebookin Osakesijoittaminen-ryhmä osoittautui hyväksi alustaksi saada sijoittajia osallistumaan kyselyyn. Vaikka kyselyyn saatiin kokonaisuudessaan riittävästi vastaajia, olisi vastaajia voinut tavoitella vastaajia muillakin tavoilla, esimerkiksi Kauppalehden foorumilta tai Osakesäästäjien jäsenrekisteriä hyödyntämällä.

Naisista yllättävän suuri osa (45 %) kurssilaskusta huolestumista kysyttäessä vastasi asteikolla 1–5 numeron yksi. Miesten kohdalla vastauksen yksi antaneiden osuus oli 36 %. Tämä tutkimuksesta saatu tulos hieman yllätti, koska esimerkiksi sijoitussuunnitelman laatimisessa sukupuolten välillä ei ilmennyt merkittäviä eroja.

Edellä mainittua tutkimustulosta kuitenkin tukevat aiemmat tutkimukset, joiden mukaan miehet ottavat sijoituksissaan riskiä naisia enemmän. Tästä huolimatta naiset ovat kuitenkin sijoitustuotoissaan menestyneet miehiä paremmin. (Erkkilä 2019.)

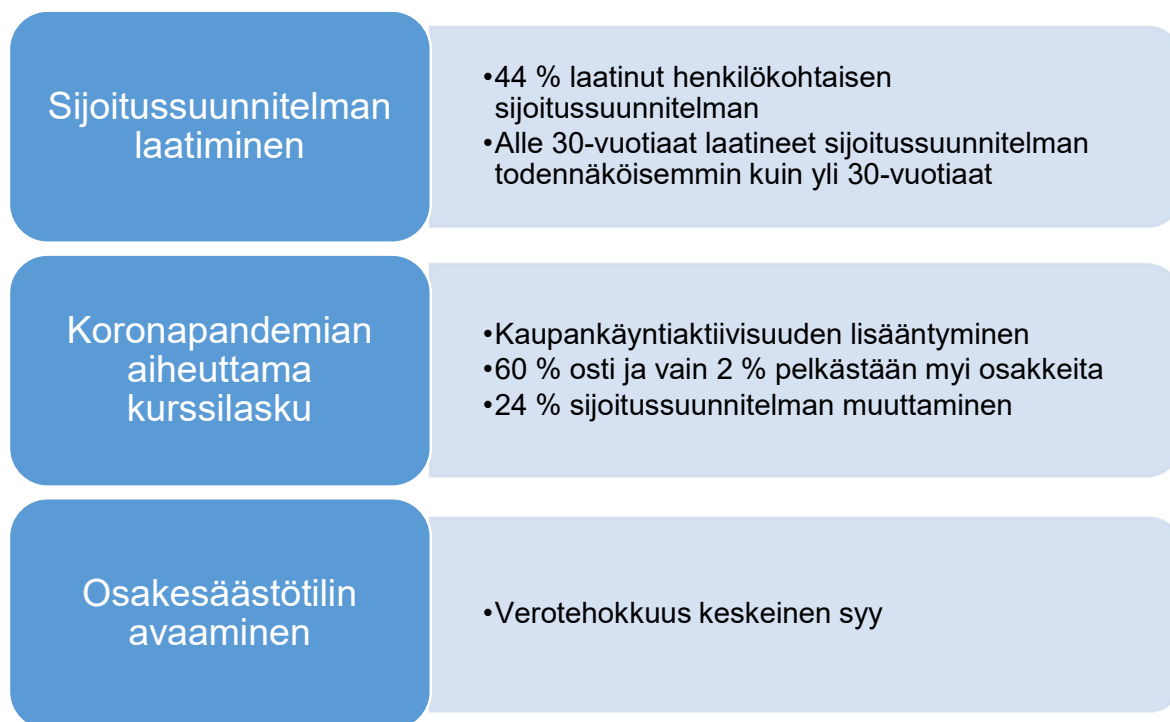
Kaikista vastaajista 38 % vastasi kurssilaskusta huolestumista kysyttäessä asteikolla 1–5 numerolla yksi (1 = Ei lainkaan). Tätä tulosta tukee se, että ainoastaan 2 % vastaajista kertoi päätyneensä ainoastaan myymään osakkeita koronapandemian aiheuttaman kurssilaskun vuoksi. Sen sijaan ryhmän, joka päätyi ainoastaan ostamaan osakkeita, osuus kaikista vastaajista oli peräti 60 %. Tämän mielestäni voi nähdä indikoivan jonkinasteista optimismia pörssikurssien elpymiseen. Pörssikurssien elpymiseen jollakin aikavälillä viittaa myös se, että kaikki kyselyyn osallistuneet aikovat jatkossakin ostaa osakkeita. Yksikään vastaaja ei siis ainakaan tämän tutkimuksen yhteydessä tehdyssä kyselyssä ilmoittanut aikovansa olla tulevaisuudessa ostamatta osakkeita. Olisi mielenkiintoista tietää, olisiko tutkimustulos tämän osalta muuttunut merkittävästi, mikäli kyselyyn olisi saatu osallistumaan myös henkilöitä, joita ei tavoita esimerkiksi sosiaalisen median kautta. Tulokset kurssilaskusta huolestumisen suhteen olisi voinut poiketa nykyisestä, mikäli kurssit eivät vielä kyselyn aikaan olisi ehtineet elpyä tai vähintäänkin kääntyä nousuun.

Mikään tutkimustuloksista ei osoittanut vastaajien sijoituskäyttäytymisen olleen paniikinomaista alkuvuonna 2020 nähdyn koronapandemian laukaiseman kurssiromahduksen aikana. Tämän tutkimustuloksen puolesta puhuu esimerkiksi Nordean sijoitustuotejohtaja Tanja Erosen lausuma siitä, että Nordean asiakkaat olivat osakemarkkinoilla päätyneet ostolaidalle myymisen sijaan (Näveri 2020).

Tässä opinnäytetyössä monet tulokset on esitetty jakamalla vastaajat kahteen ryhmään, alle ja yli 30-vuotiaisiin, koska näin menetellen molempien ryhmien vastausmäärä on saatu pidettyä riittävän suurena. Vertailua eri ryhmien välillä olisi mielenkiintoista tehdä useampien ryhmien välillä, mutta silloin vastausmäärä tulisi tutkimuksen luotettavuuden näkökulmasta olla huomattavasti suurempi.

Tässä opinnäytetyössä ei selvitetty sijoituslainan hyödyntämistä vastaajien sijoitustoiminnassa. Jatkotutkimusaiheena olisikin mielenkiintoista selvittää, miten suurella osalla sijoituslainaa nostaneista yksityishenkilöistä on laadittuna henkilökohtainen sijoitussuunnitelma, ja poikkeako heidän saamansa sijoitusten tuotto olennaisesti henkilöistä, jotka eivät sijoituslainaa ole nostaneet. Varsinkin opintolainan nostaminen sijoitusmielessä on viime vuosina ollut varsin usein esillä eri medioissa (Luukkonen, 2016).

Keskeiset tutkimustulokset on esitetty kootusti alla olevassa kuviossa 25. Tutkimustulokset on ryhmitelty teemoittain sijoitussuunnitelman laatimisen, koronapandemian aiheuttaman kurssilaskun ja osakesäästötilin avaamisen syyn perusteella.

Kuvio 25. Keskeiset tutkimustulokset

Alle on listattu tutkimusprosessin aikana syntyneet saman tien toteutettavissa olevat jatko-tutkimusaiheet:

- Miten yleistä sijoitussuunnitelman laatiminen on sijoituslainaa nostaneiden yksityis-sijoittajien keskuudessa? Poikkeavatko tulokset merkittävästi tämän kyselyn tulok-sista?
- Millaista tuottoa sijoituslainaa nostaneet yksityissijoittajat tavoittelevat ja millaiseen tuottoon he todellisuudessa ovat päätyneet? Tämän tutkimuksen voisi rajata myös pelkästään opintolainalla sijoittamiseen.

Lisäksi muutaman vuoden kuluttua olisi mielenkiintoista tutkia seuraavia aiheita:

- Onko yksityissijoittajien suhtautuminen osakesäästötilille asetettuun talletuskattoon (50 000 euroa) muuttunut olennaisesti?
- Mistä syistä osakesäästötilejä on lopetettu? Kuinka suuri osa on päätenyt lopetta-maan osakesäästötilin ainoastaan verotuksellisista syistä (tappioiden hyödyntämi-nen)?

5 YHTEENVETO

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää osakesäästötilin avanneiden yksityishenkilöiden sijoituskäyttäytymistä kevään 2020 aikana, jolloin osakekurssit romahtivat maailmanlaajuisesti koronapandemian leviämisen seurauksena. Tutkimusongelman selvittämiseksi asetettiin pääkysymys: Miten Covid-19 vaikutti osakesäästötilin avanneiden yksityishenkilöiden sijoituskäyttäytymiseen osakemarkkinoilla alkuvuonna 2020. Apukysymyksinä olivat seuraavat kysymykset: Olivatko osakesäästötilin avanneet sijoittajat varautuneet kurssilaskuun ja mistä syistä sijoittajat ovat päätyneet avaamaan osakesäästötilin.

Tutkimuksen teoriaosuus koostuu kahdesta osakokonaisuudesta, sijoitussuunnitelmasta ja osakesäästötilistä. Sijoitussuunnitelman teoriaosiossa käsitellään sijoitussuunnitelman laatimisessa huomioon otettavia asioita sekä sijoittajan varautumista erilaisiin kurssilaskuihin. Osakesäästötiliä käsittelevässä teoriaosiossa keskitytään osakesäästötilin rakentamiseen sekä verrataan sen keskeisiä eroavaisuuksia perinteiseen arvo-osuustiliin.

Tutkimusmenetelmäksi valittiin määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus sähköistä kyselyä hyödyntämällä. Kyselyn linkki julkaistiin Facebookissa Osakesijoittaminen-ryhmän seinällä sekä lähetettiin muutamille henkilöille, joilla entuudestaan tiedettiin olevan osakesäästötili. Vastaajia kyselyyn saatiin yhteensä 310. Saaduista tuloksista saatiin koko perusjoukkoa koskevia tutkimustuloksia ja lisäksi ryhmän sisällä tuloksia verrattiin keskenään muun muassa vastaajan iän tai sijoituskokemuksen perusteella. Vastaajien ikä- ja sukupuolijakauma vastasi melko hyvin Euroclearin julkaisemaa tilastoa osakesäästötilin avanneista henkilöistä.

Tutkimuksessa kävi ilmi, että ainoastaan 44 % vastaajista oli laatinut itselleen sijoitussuunnitelman. Tästä huolimatta enemmistö vastaajista oli korkeintaan hieman huolestunut osakekurssien voimakkaasta romahduksesta. Huomattava osa vastaajista (60 %) oli kursien laskiessa päätenyt ostamaan lisää osakkeita ja vain harva (2 %) kertoi päätyneensä pelkästään myyneensä osakkeita. Osakesäästötilin lopettaminen oli tehty tai sitä harkittu ainoastaan verotuksellisista syistä eikä osakesijoittamisen lopettamisen vuoksi. Mikään tutkimustuloksista ei osoittanut vastaajien sijoituskäyttäytymisen olleen paniikinomaista alkuvuonna 2020 nähdyn koronapandemian laukaiseman kurssiromahduksen aikana.

Viimeisenä tutkimuksen osana on esitelty prosessin aikana syntyneet jatkotutkimusaiheet. Tulevaisuudessa voisi tutkia lainarahoituksella, erityisesti opintolainalla tapahtuvaa osakesijoittamista, osakesäästötilille asetettuun talletuskattoon suhtautumisen muutosta sekä koronapandemian tai jonkin muun kriisin vaikutusta sijoittajien tuotto-odotuksiin osakkeista tai sijoittamisesta yleisesti.

LÄHTEET

Painetut lähteet

Elo, H. 2011. Löydä helmet – vältä kuplat! Tie tuottavaan osakesijoittamiseen. 8. painos. Tuusula: omakustanne.

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. 9. painos. Helsinki: Edita.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara P. 2014. Tutki ja kirjoita. 19. painos. Helsinki: Tammi.

Hyttinen, M. 2015. Vaurastu kuin Warren Buffet. 3. painos. Helsinki: Talentum.

Lindström, K. & Lindström, T. 2012. Onnistu osakemarkkinoilla. 2. painos. Helsinki: Talentum.

Oksaharju, J. 2013. Hajauta tai hajoa. 1. painos. Vantaa: Oksaharju Capital Oy.

Elektroniset lähteet

Blomster, H. 2018. Sijoittaja, testaa riskinsietokykyysi tällä testillä. Salkunrakentaja [viitattu 13.7.2020]. Saatavissa: <https://www.salkunrakentaja.fi/2018/01/sijoittaja-testaa-taalta-riskinsietokyky/>

CNN Business 2020. S&P 500 index [viitattu 19.7.2020]. Saatavissa: <https://money.cnn.com/quote/quote.html?symb=inx>

Burtsov, P. & Parviala, A. 2020. Tukipaketit eivät auttaneet, pörssikurssit romahtivat – tässä Yle uutisten seuranta koronan monista talousvaikutuksista maanantailta. Yle [viitattu 13.5.2020]. Saatavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-11259191>

EKP 2020. Mitä on inflaatio? [viitattu 18.7.2020]. Saatavissa: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/hicp/html/index.fi.html>

Erkkilä, J. 2019. Häkellyttävän suuri ero – näin naissijoittajat eroavat miessijoittajista. Salkunrakentaja [viitattu 10.7.2020]. Saatavissa: <https://www.salkunrakentaja.fi/2019/03/nais-sijoittajat/>

Erkkilä, J. 2020. Koronakriisi ja aiemmat pörssiromahdukset vertailussa – kuinka vakavasta kriisistä on kyse? Salkunrakentaja [viitattu 16.5.2020]. Saatavissa: <https://www.salkunrakentaja.fi/2020/03/koronakriisi-porssiromahdus/>

Euroclear Finland 2020. Suomessa yli 100 000 aktiivista osakesäästötiliä joille on karttunut 335 miljoonan euron osakevarallisuus [viitattu 14.7.2020]. Saatavissa: <https://www.euroclear.com/finland/fi/news-and-insights/news/Suomessa-yli-100000-aktiivista-osakesaastotilia.html>

Holmström, S. 2020. Osakesäästötili vs arvo-osuustili. Viisas Raha -lehti [viitattu 17.5.2020]. Saatavissa: <https://viisasraha.fi/Näkökulma/Osakesäästötili-vs-arvo-osuustili>

Honkatukia, J., Härmä, V., Jormanainen, V., Kestilä, L., Parhiala, K. & Rissanen, P. 2020. COVID-19-epidemian vaikutukset väestön palvelutarpeisiin, palvelujärjestelmään ja kansantalouteen – nopea vaikutusarvio. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos [viitattu 16.5.2020]. Saatavissa: http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/139694/URN_ISBN_978-952-343-496-7.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Huovinen, H. 2020. Sijoittaja, huomioi nämä asiat sijoitussuunnitelmassa. Salkunrakentaja [viitattu 13.7.2020]. Saatavissa: <https://www.salkunrakentaja.fi/2020/04/sijoittaja-huomioi-nama-asiat-sijoitussuunnitelmassa/>

Laitinen, A. & Tormulainen, O. 2020. Osakesäästötilin ja arvo-osuustilin tuoton vertailu: Kymmenen vuoden buy and hold -sijoitusstrategia. AMK-opinnäytetyö. LAB-ammattikorkeakoulu, liiketalouden koulutusohjelma [viitattu 15.5.2020]. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/336730/Laitinen%20Ari_Tormulainen%20Olli_Osakesäästötilin%20ja%20arvo-osuustilin%20tuoton%20vertailu_Kymmenen%20vuoden%20buy%20and%20hold%20-sijoitusstrategia.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Leiviskä, P. 2020. Piensijoittajat ovat käyneet kauppaa hiki päässä – ”Tänä vuonna ei ole ollut minkäänlaista hiipumista”. Taloussanomat [viitattu 10.7.2020]. Saatavissa: <https://www.is.fi/taloussanomat/oma-raha/art-2000006561063.html>

Luukkonen, R. 2016. Moni opiskelija nostaa opintolainaa sijoittaakseen pörssiin – ”En tarvitse opintolainaa elämiseen, niin miksei sitä sijoittaisi?” Yle [viitattu 10.7.2020]. Saatavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-9255482>

Marketwatch 2020. The coronavirus stock-market crash has looked a lot like the global financial crisis and 1987. The recovery hasn't [viitattu 16.5.2020]. Saatavissa: <https://www.marketwatch.com/story/this-postcrash-recovery-isnt-at-all-like-2009-and-1987-why-thats-a-worry-for-investors-2020-04-24>

Minilex 2020. Mikä on arvo-osuustili? [viitattu 18.5.2020]. Saatavissa: <https://www.minilex.fi/a/mika-on-arvo-osuustili>

Nordnet 2017. Näin muotoilet itsellesi sijoitusstrategian [viitattu 13.7.2020]. Saatavissa: <https://blogi.nordnet.fi/sijoitusstrategia/>

Nordnet 2020. Osakesäästötili [viitattu 11.5.2020]. Saatavissa: <https://www.nordnet.fi/fi/palvelut/tilit/osakesaastotili>

Näveri, A. 2020. Miten kävi tuoreiden osakesäästäjien alkunnostukselle, kun koronapaniikki iski pörssiin? – arvo saattoi laskea, moni löysi "alennusviikot". Yle [viitattu 17.7.2020]. Saatavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-11333946>

Oldenburg, A. 2020. Seligson & Co neljännesvuosikatsaus 2/2020 [viitattu 8.7.2020]. Saatavissa: https://www.seligson.fi/resource/seligson_rahastot_2-2020.pdf

Paaso, K. 2020. Tuottavan sijoitussuunnitelman laatiminen sijoitusyhtiölle vuosina 2020–2021: Case Sijoitusyhtiö X. AMK-opinnäytetyö. LAB-ammattikorkeakoulu, liiketalouden koulutusohjelma [viitattu 15.5.2020]. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/336786/Paaso_Kati.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Pulkinen, V. 2019. Helsingin pörssin historiaa: kuplia, manioita ja unohduksen kausia. Inderes [viitattu 22.5.2020]. Saatavissa: <https://www.inderes.fi/fi/artikkeli/helsingin-porssin-historiaa-kuplia-manioita-ja-unohduksen-kausia>

Pörssisäätiö 2018a. Osakesäästötili – yleiset kysymykset ja vastaukset [viitattu 11.5.2020]. Saatavissa: <https://www.porssisaatio.fi/blog/2018/01/29/osakesaastotili-yleiset-kysymykset/>

Pörssisäätiö 2018b. Viime vuosikymmenten nousut ja laskut [viitattu 17.5.2020]. Saatavissa: <https://www.porssisaatio.fi/blog/2018/10/22/viime-vuosikymmenten-nousut-ja-laskut/>

Pörssisäätiö 2020a. Oppitunti 3: Suunnittele sijoituksesi [viitattu 11.5.2020]. Saatavissa: <https://www.porssisaatio.fi/sijoituskoulu/sijoitussuunnitelma/>

Pörssisäätiö 2020b. Osakesäästötilit vihdoinkin käytössä! [viitattu 11.5.2020]. Saatavissa: <https://www.porssisaatio.fi/blog/2020/01/01/osakesaastotilit-vihdoinkin-kaytossa/>

Salkunrakentaja 2020. Sijoittamisen ABC – peruseriaatteet ja kokeneiden sijoittajien vinkit [viitattu 13.7.2020]. Saatavissa: <https://www.salkunrakentaja.fi/sijoittaminen-abc/>

Sijoittaja.fi 2020a. Tee itsellesi (kirjallinen) sijoitussuunnitelma [viitattu 13.7.2020]. Saatavissa: <https://www.sijoittaja.fi/168558/sijoitussuunnitelma/>

Sijoittaja.fi 2020b. Laadi oma sijoitussuunnitelma [viitattu 13.7.2020]. Saatavissa: <https://www.sijoittaja.fi/sijoittaminen/laadi-oma-sijoitussuunnitelma/>

Sijoitustieto 2020. Tutustu eri sijoitusmuotoihin ja tee oma sijoitussuunnitelma [viitattu 12.7.2020]. Saatavissa: <https://www.sijoitustieto.fi/sijoittaminen#as-3>

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2020. Koronavirus COVID-19 selkokielellä [viitattu 16.5.2020]. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/audit-ja-torjunta/taudit-ja-taudinaiheuttajat-a-o/koronavirus-covid-19/koronavirus-covid-19-selkokielella>

Thurén, J. 2018. Tonni ylimääräistä rahaa – mitä aloittelevan sijoittajan kannattaa ostaa? Yle [viitattu 18.7.2020]. Saatavissa: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2018/11/15/tonni-ylimaa-raista-rahaa-mita-aloittelevan-sijoittajan-kannattaa-ostaa>

Tilisanomat 2019. Arvo-osuusjärjestelmä kokoaa yhteen lähes miljoonan suomalaisen osakeomistukset [viitattu 15.7.2020]. Saatavissa: <https://tilisanomat.fi/teknologia/arvo-osuusjarjestelma>

Verohallinto 2020a. Osakesäästötili [viitattu 13.5.2020]. Saatavissa: <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/osakesaastotili/>

Verohallinto 2020b. Osakkeiden myynti [viitattu 17.5.2020]. Saatavissa: https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/osakkeiden_myynti/

Verohallinto 2020c. Listatusta yhtiöstä saadut osingot [viitattu 19.5.2020]. Saatavissa: <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/osingot/listatusta-yhtiosta-saadut-osingot/>

Verohallinto 2020d. Ulkomailta saadut osingot [viitattu 19.5.2020]. Saatavissa: <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/osingot/ulkomailta-saadut-osingot/>

Verohallinto 2020e. Osingot listaamattomasta yhtiöistä [viitattu 19.5.2020]. Saatavissa: <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/osingot/osingot-listaamattomasta-yhtiosta/>

Viljanen, J. 2020. Pörssiromahdus tuli – olitko valmis? Viisas Raha [viitattu 16.5.2020]. Saatavissa: <https://www.viisasraha.fi/Näkökulma/Pörssiromahdus-tuli—olitko-valmis>

Vilkka, H. 2007. Tutki ja mittaa – Määrällisen tutkimuksen perusteet. Kustannusosakeyhtiö Tammi [viitattu 16.5.2020]. Saatavissa: <http://hanna.vilkka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf>

Vilkka, H. 2015. Tutki ja kehitä. PS-Kustannus [viitattu 15.5.2020]. Saatavissa: <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789524517560>

LIITTEET

Liite 1. Pörssisäätiön sijoitussuunnitelmapohja

Sijoitussuunnitelma

Lähtötilanne

Mitä omistat, mikä omaisuutesi arvo on?

Oma koti

Metsä- tai maaomistus

Muu arvo-omaisuus

Muu kiinteistöomaisuus (kesämökki, sijoitusasunto)

Osakkeet, rahastot ym.

Talletukset

Kuinka paljon olet velkaa?

Asuntolaina

Opintolaina

Kulutusluotot

Muut

Oma talous / budjetti

Mitä rahaa tulee, mitä menee, mitä voisi jäädä säästöön, voisitko siirtää kuukausittain arvioimasi summan automaattisesti toiselle tilille tai rahastoon?

Kuukausittaiset tulot

Palkka

Opintotuki

Eläke

Lapsilisä

Mahdolliset pääomatulot

Muut tulot

Kuukausittaiset menot

Vuokra, vastike, asuntolaina

Sähkö, vesi

Vakuutukset

Ravinto

Kulkuvälineet, matkustus

Harrastukset

Muut

Sijoitussuunnitelma

Kuinka paljon kuukausittain jää rahaa säästöön?

Kuinka voisit muuttaa kulutus tottumuksiasi, että säästöön jäisi enemmän?

Mikä on säästötavoitteesi?

Sijoittamisen tavoitteet

Mihin tarvitset säästämäsi rahaa, mitä sijoituksillasi tavoittelet?

Sijoittamisen aikahorisontti:

Alle 1 vuosi 1-4 vuotta 5-10 vuotta 11-20 vuotta yli 20 vuotta

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Riskiprofiili

Kuinka suuri merkitys säästöilläsi / sijoituksillasi on päivittäiseen talouteesi?

Milloin ja missä tilanteessa tarvitset sijoittamiasi säästöjä, minkälaisella varoitusaajalla?

Sijoitussuunnitelma

Oletko valmis menettämään osan sijoittamastasi pääomasta?

Sijoittaisitko lainarahaa?

Sijoitussalkun jakautuminen eri omaisuusluokkiin eli allokaatio (yhteensä 100 prosenttia)

Kuinka paljon sijoitan korkoihin (x prosenttia)

Kuinka paljon sijoitan osakkeisiin (x prosenttia)

Entä muihin?

Sijoitusinstrumentit

Teetkö suoria sijoituksia (osakkeet, joukkolainat)?

Käytätkö rahastoja (minkälaisia rahastoja)?

Käytätkö johdannaisia?

Mitä sijoitustuotteita et ainakaan halua käyttää?

Sijoituksille asetettavat kriteerit

Osakesijoituksille asetettavia esimerkkikriteereitä: Sijoitetaanko vain pörssilistan yhtiöihin, myös First North – markkinapaikan yhtiöihin, myös listaamattomiin

Markkina-arvo

P/E-luku

Osinkotuotto

ROE

Sijoitussuunnitelma

Omavaraisuusaste

Kansainvälisyys

Brändi

Johto

Omistusrakenne

Joukkolainat

Sijoitetaanko vain investment grade joukkolainoihin vai myös high yield joukkolainoihin

Luottoluokitus

Korkotaso

Laina-aika

Hajautus

Maantieteellinen hajautus

Ajallinen hajautus

Toimialahajautus

Mittarit

Kuinka tarkastelet sijoitussalkun kehitystä?

Kuinka myyntipäätökset tehdään?

Liite 2. Kysely

Kysely osakesäästötilin avanneille yksityishenkilöille

Vastaajan taustatiedot

*Pakollinen

Sukupuoli *

- ☐ Mies
- ☐ Nainen
- ☐ Muu / En halua vastata

Ikä (vuotta) *

- ☐ 29 tai nuorempi
- ☐ 30-39
- ☐ 40-49
- ☐ 50-59
- ☐ 60+

Status (päätoimi) *

- ☐ Opiskelija
- ☐ Eläkeläinen
- ☐ Työssäkäyvä
- ☐ Työtön
- ☐ Yrittäjä
- ☐ Muu

Koulutustaso (korkein suorittamasi) *

- ☐ Peruskoulu
- ☐ 2. asteen koulutus (ammattikoulu/lukio)
- ☐ Alempi korkeakoulututkinto tai opistotasoinen koulutus
- ☐ Ylempi korkeakoulututkinto tai muu ylempi tutkinto

Sijoittajataustani

Sijoituskokemus vuosina (tässä huomioidaan kaikki sijoituskokemus osakesijoittamisen lisäksi) *

- ☐ Alle 1 vuosi
- ☐ 1-5 vuotta
- ☐ Yli 5 vuotta

Olen laatinut itselleni henkilökohtaisen sijoitussuunnitelman (voi myös olla tehty yhdessä esim. varainhoitajan kanssa) *

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

Olen avannut osakesäästötilin itselleni seuraavista syistä: *

- ☐ Osakesijoittamisen aloittaminen
- ☐ Osinkojen uudelleensijoittaminen verotehokkaasti
- ☐ Mahdollisuus myydä osakkeita ilman välittämiä verovaikutuksia
- ☐ Eläkesäästäminen
- ☐ Muu säästäminen
- ☐ Covid-19 aiheuttaman pörssikurssien laskun hyödyntäminen
- ☐ Muu: _____

Sijoitin osakkeisiin jo ennen osakesäästötilin avaamista *

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

Osakesäästötilille asetettu 50 000 euron talletuskatto on rajoittanut sijoittamistani osakesäästötilin kautta *

	1	2	3	4	5	
Ei lainkaan	☐	☐	☐	☐	☐	Merkittävästi

Pörssikurssien voimakas lasku keväällä 2020 sai minut tekemään seuraavia sijoituspäätöksiä (osakesäästötillilläni) *

- ☐ Ostin osakkeita
- ☐ Myin osakkeita
- ☐ Ostin sekä myin osakkeita
- ☐ En ostanut enkä myynyt osakkeita
- ☐ Osakesäästötili avattu myöhemmin

Olen muuttanut sijoitussuunnitelmaani koronapandemian vuoksi *

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

Jos vastasit edelliseen kysymykseen kyllä, kerro lyhyesti miten sijoitussuunnitelmasi on muuttunut. Muussa tapauksessa siirry vastaamaan seuraavaan kysymykseen, kiitos.

Oma vastauksesi _____

Osio 4/4

Loppuosio

Kuvaus (valinnainen)

Olen nostanut varoja osakesäästötililtäni *

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei
- ☐ Osakesäästötili lopetettu kokonaan

Aion jatkossakin sijoittaa osakkeisiin *

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

Vapaa sana - Heräsikö ajatuksia esim. osakesäästötilistä tai koronaviruksen aiheuttamasta kurssiheilunnasta?

Lyhyt vastausteksti

.....